

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİME BAŞLAYAN ÇOCUKLARIN AİLELERİNİN
SPORA VE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE BAKIŞ AÇISINI
BELİRLEMEK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba UYSAL CANTEKİN

**Samsun
Temmuz 2014**

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİME BAŞLAYAN ÇOCUKLARIN AİLELERİNİN
SPORA VE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE BAKIŞ AÇISINI
BELİRLEMEK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba UYSAL CANTEKİN

**Danışman
Prof. Dr. Osman İMAMOĞLU**

Samsun

Temmuz 2014

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bu çalışma jürimiz tarafından Programında
..... tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :
(Ünvanı, Adı Soyadı) (Üniversite)

Üye :
(Ünvanı, Adı Soyadı) (Üniversite)

Üye :
(Ünvanı, Adı Soyadı) (Üniversite)

Üye :
(Ünvanı, Adı Soyadı) (Üniversite)

Üye :
(Ünvanı, Adı Soyadı) (Üniversite)

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurul'unca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Süleyman KAPLAN
Enstitü Müdürü

TEŐEKKÜR

Çalışmalarım sırasında yardımlarını, zamanını hiçbir zaman eksik etmeyen çalışmam boyunca desteğini esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doęu Spor Bilimleri Fakóltesi Dekan'ı Prof. Dr. Osman İMAMOğLU'NA, verilerin istatistik analizlerinde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Erol TERZİ 'ye, teőekkür ederim. Ayrıca beni her zaman destekleyen ve maddi manevi yanımda olan aileme, eőime teőekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İLKÖĞRETİME BAŞLAYAN ÇOCUKLARIN AİLELERİNİN SPORA VE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE BAKIŞ AÇISINI BELİRLENMESİ

Amaç: İlköğretime başlayan çocukların ailelerinin beden eğitimi dersine ve spora bakış açısını belirlemek amacıyla yapıldı.

Materyal ve Metot: Atakum ilçesindeki ilkokullardaki 300 öğrencinin velisi üzerinde tutum ölçeği ve kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak “kişisel bilgi formu” ve “tutum ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Öncü (2007) tarafından geliştirilen öğrenci velileri için tutum ölçeği ve 21 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Bulgular: Tutum ölçeğinden alınan puanların; ebeveynlerin yaş gruplarına –20-30 yaş grubu (%12) daha olumludur- , eğitim -lise eğitimi alanlar (%24) daha yüksek puan almışlardır- , spor yapma - spor yapanların (%26) tutumları daha olumludur- , çocukları ile beraber spor yapma - spor yapmayanlar (%75.6) daha yüksek puan almıştır , çocuklarının spor gelişimini izleme - spor gelişimini izlemeyenler (%35) daha olumlu tutum sergilemiştir , çocuklarını spora teşvik etme – evet cevabı verenlerin (%87) puanları daha yüksektir - ve çocuklarını iyi yaptığı bir spor için ödüllendirme – evet cevabı veren % 86’lık grup daha olumlu tutum sergilemiştir- durumlarına göre farklılaştığı görülmüştür ($p<0,01$). Buna karşın ebeveynlerin ve çocukların cinsiyetine, ebeveynlerin gelir durumlarına, öğretmenin yaşam biçimine ve çocuğun fiziksel uygunluk durumlarına göre anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,01$).

Sonuç: Ebeveynlerin, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu görülmüştür. Genç ebeveynlerin eğitim durumlarının da etkisi ile spor yaptıkları, çocuklarını da spora teşvik ettikleri ve çocuklarını başarılı bir spor davranışı için ödüllendirdiği saptanmıştır. Beden eğitimi dersine ve spora karşı tutumların artması için okullarda erken yaşta sporun önemi ile ilgili eğitimler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Aile; beden eğitimi; çocuk; ilkokul; spor; tutum

Tuğba UYSAL CANTEKİN, Yüksek Lisans Tezi

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Temmuz 2014

ABSTRACT

PARENTS OF CHILDREN STARTING PRIMARY EDUCATION SPORTS AND PHYSICAL EDUCATION COURSE OVERVIEW DEFINING TERMS

Aim: The families of the children starting primary school sport and physical education: the lesson was made in order to determine the angle.

Material and Method: Atakum in the district was conducted on 300 students's parents in primary schools. Data collection tools such as "personal information form" and the "attitude" of the scale used. As a data collection tool developed by Öncü (2007) student attitude scale for their parents and used personal information form, which consists of 21 questions.

Findings: Attitude scale received points; their parents' age groups (20-30 age group (12%) is more positive) , education [high school education fields received a higher score (24%)], sports state (Sports (26%) of those who are more positive attitudes), sports state together with the kids (Sports recordsets (75.6%) received higher scores) , their children sports cases [sports development has exhibited more positive attitude couldy (35%)] , promote the development of monitoring state sports (who answered yes (87%) is higher than the scores of) and children, rewarding for a good sports according (Yes is the answer that has exhibited more positive attitude a group of 86%) to their taste ($p<0.01$). In contrast to their parents and children, gender, parents income, according to their child's teacher's lifestyle and fitness significant difference($p>0.01$).

Conclusion: Parents' attitudes towards their children's participation in physical education classes is generally positive. Young parents with their educational status, influence and encourage children in sports, their children, a successful sports has been rewarding for the behavior. The importance of the sport at an early age in schools to increase positive attitudes related to the seminars should be given.

Keywords: Attitudes; children; family ; primary school; physical education; sports

Tuğba Uysal Cantekin, Thesis for Master Degree

Ondokuz Mayıs University, Samsun, July 2014

SİMGE VE KISALTMALAR

Ort. : Ortalama

St. Sapma : Standart Sapma

Min. : En Az

Max. : En Çok

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Gelişimle İlgili Temel Kavramlar	3
2.2. Motor Gelişim.....	4
2.2.1. Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler	6
2.2.2. Beden Eğitiminin Motor Gelişime Etkisi.....	19
2.3. Anne-Baba Tutumları	20
2.3.1. Olumsuz Anne-Baba Tutumları	20
2.3.2. Olumlu Anne-Baba Tutumları	22
2.4. Beden Eğitimi Ve Spora Katılımda Ailenin Etkisi	23
3. MATERYAL VE METOT	24
3.1. Araştırma Yöntemi	24
3.2. Veri Toplama Araçları	24
4. BULGULAR	26
5. TARTIŞMA	38
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	43
KAYNAKLAR	45
EKLER	48
ÖZGEÇMİŞ	52

1.GİRİŞ

Çocukların sağlıklı bir şekilde büyüüp gelişebilmeleri genetik özelliklerinin yanı sıra onlara sağlanan yaşam koşullarının yeterlilik düzeyi ile de orantılıdır. Çocukların beslenme, barınma, karşılıksız ve koşulsuz sevgi kadar hareket etmeye de ihtiyaçları vardır. Çocuğun ilk andan itibaren gösterdiği gerek hareketler gerek tepkiler çevreyle iletişimini sağlamakta ve daha sonra bu aktiviteler çevreyi tanımak için araç olarak kullanılmaktadır.

Normal süreçte çocuk fiziksel büyüme ve sinir sisteminin gelişimine bağlı olarak ve belli aşamalardan geçerek hareket becerilerini kazanmaktadır. Bu hareketlilik çocuğun hem fazla enerjisinin harcanmasını, hem de bol bol besin ve oksijen alarak büyümesini sağlar. Görüldüğü gibi çocuğun gelişmesi için vücut organlarını çalıştırması son derece önemlidir (Smith,1986 ; Sarı ,2005).

Motor gelişim özellikle fiziksel ve biyolojik değişikliklerin de etkisinde kalarak hareket becerilerini içerir bununla beraber diğer tüm gelişim alanları ile etkileşim içerisindedir. Hareket, sadece benliğin bir görüntüsü değil aynı zamanda bilincin gelişmesinde de kaçınılmaz bir etkidir. Çocuğun hareket gelişimi diğer gelişim alanları hakkında da önemli ipuçları vermektedir. Motor becerilerde hissedilen gerilikler, sosyal uyumsuzluklara, saldırganlığa ve duygusal bozuklukların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle çocuğun hareket ihtiyaçlarını karşılayacak etkinliklere ve beden eğitimi çalışmalarına her dönemde de yer verilmelidir.

Çocuk hareket ederek büyüdüğü için, hareket alacağı besin kadar gereklidir. Bu bakımdan onun koşmasına, tırmanmasına, zıplamasına, atlamasına uygun bir ortam hazırlamak ve bunları yapabilmesi için çocuğa izin vermek oldukça önemlidir. Gerek evde gerekse okulda çocuğu zorla hareketsiz bırakmak ailenin ve okulun yaptığı en büyük hatalardan biridir. Oysa biyolojik bir anlam taşıyan hareket, doğal bir arzudur (Smith,1986).

Yaşamın giderek hızlanması, gerek yetişkin, gerekse çocuk olmak üzere tüm bireyleri zamana karşı yarışmaya ve yenilikleri takip etmeye yönlendirmektedir. Bilgiye ulaşmanın en kolay ve hızlı yolu ise teknoloji kullanımıdır. Bu durum çocukları açık havada oynanan, gerçek yaşamı keşfetme ve hareket unsurunu içeren, kurallarının oyun arkadaşlarıyla konulduğu, geleneksel sokak oyunlarını oynamaktan mahrum bırakmaktadır. Bu oyunlar, yerini bilgisayar karşısında oynanan oyunlara bırakmaktadır.

Bunların erken çocuklukta şişmanlık vb. ciddi sağlık sorunlarına neden olduğu bilinmektedir. Hatta bazı araştırmalarda bu durumların çocuklarda ciddi hareket problemlerine yol açtığı da belirtilmektedir. Norveç'te yapılan araştırmalar çocukların ve ergenlerin günde üç saatten fazla zamanlarını televizyon, video ve elektronik medya karşısında geçirdiklerini ve bu durumun çocuklarda gittikçe hareketsiz kalma eğilimine doğru ilerlediğini göstermektedir (Fjørtoft, 2001)

Son yıllarda ülkemizde de çocukların obeziteye yakalanma oranlarında artış olduğu gözlenmektedir. Bu durumun oluşumunda, yerleşim alanları yakınında oyun alanlarının olmayışı ya da oyun alanlarının güvenli olmaması sebebiyle ebeveynlerin çocuklarını kontrolünün kolay olacağı evlerinde oynamaya yönlendirmelerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Bunların yanı sıra ailelerin çocukların akademik becerilerine daha çok önem vermeleri ve çocukların ders dışı zamanlarını da kurslarda ya da televizyon başında geçirmeleri de çocukların hareketsizliğine yol açmaktadır.

Çocukların hareket ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri en etkili yollardan birinin de beden eğitimi ve spor olduğu ileri sürülmektedir. Beden eğitim çalışmaları belli hareketlerin öğretilmesinin yanında, sosyal ve psikolojik yönden de oldukça önem taşır. Beden eğitimi çalışmalarına aktif katılan çocukların bireysel deneyimlerinin, taklit becerisinin, yaratıcılığının geliştiği ve sorumluluk duygusunun arttığı görülmüştür. Beden eğitimi çalışmalarında yoğun eğitimsel yaklaşımlarla yarışmalara yer verilmesi, çocuğun daha sonraki yaşama hazırlanmasında etkili olmaktadır (Gallahue,1982 ; Gallahue ve Ozmun, 1995). Bunlardan dolayı araştırmada ilköğretime yeni başlayan çocukların motor gelişimlerin de beden eğitimi çalışmalarının etkili olup olmadığını belirlemek, çocuğa ve ailesine ait özelliklere göre beden eğitimine ve spora bakış açısının farklı olup olmadığını saptamak amaçlanmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Gelişimle İlgili Temel Kavramlar

Gelişim, döllenmeden ölüme kadar süren yaşam dönemi içinde organizmada gözlemlenen düzenli ve sürekli değişikliklerdir. Gelişim ileri doğru yapılan bir değişimdir. Değişme iki yönlü bir durumu tanımlamaktadır. Ancak gelişimi tanımlarken ileri doğru, olumlu yönde bir hareketi belirtir. Buna bağlı olarak büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin sonunda yeni bir becerinin ortaya çıkması gelişimi anlatır. Gelişimi tam anlamıyla anlayabilmek için gelişim sürecinde yer alan ve sıklıkla gelişim ile karıştırılan büyüme, gelişme, olgunlaşma, öğrenme, hazır bulunuşluk ve kritik dönem kavramlarını da birbirinden ayırt etmek gerekir.

Bireyin fizik yapısında zamana bağlı olarak meydana gelen nicelik boyutundaki değişiklikler olarak tanımlanan büyüme, yaşla meydana gelen yapısal değişiklikleri kapsamaktadır. Doğum öncesi dönemde hücre çoğalması ve doğum sonrasında da aylara ve yıllara göre fizik yapıda meydana gelen değişiklikler büyümenin sonucudur(Payne ve Isaacs, 1991). Başka bir deyişle hücrelerin büyümesi ve çoğalmasının neden olduğu beden ölçülerindeki artış olarak tanımlanmaktadır (Gabbord, 1996).

Olgunlaşma kavramı birçok araştırmacı tarafından tanımlanmıştır: Organizmada var olan türe özgü yetilerin ortaya çıkışı, büyüyen organizmanın kendinden beklenen işlevleri yerine getirebilecek fizyolojik güce ulaşması, hastalık, sakatlık; öğrenme ve diğer yaşantılardan ziyade yaşlanma sürecinin sonucu olarak vücutta veya davranışta görülen gelişimsel değişiklikler olarak tanımlanan olgunlaşma, yaşla birlikte meydana gelen niteliksel fonksiyonel değişiklikler bütünüdür. Olgunlaşmanın gelişimin sırasını belirlediğini vurgulayan araştırmacılar biyolojik açıdan bakıldığında olgunlaşmanın öncelikle doğuştan olduğuna ve dış etkenlere karşı dirençli olduğuna dikkat çekmişlerdir (Gallahue,1982 ; Payne ve Isaacs, 1991 ; Yörükoğlu, 1996 ; Shaffer, 1999; Yeşilyaprak, 2002). Kısacası Olgunlaşma, bireyin doğuştan getirdiği donanımlar çerçevesinde, kendisinden beklenen davranışları yapabilecek düzeye gelmesidir. Örneğin, bir çocuğun yazı yazmayı öğrenebilmesi için parmaklarının bunu yapabilecek düzeye gelmesi, yürümeye başlayabilmek için bir çocuğun, kemik ve kaslarının bunu yapabilecek düzeye gelmesi, olgunlaşma ile ilgilidir.

Öğrenme, tekrar ya da yaşantı yoluyla organizmanın davranışlarında meydana

gelen oldukça kalıcı/sürekli değişiklikler olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte öğrenme, bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda oluşmaktadır (Bacanlı, 1999; Senemoğlu, 2002).

Hazır bulunuşluk olgunlaşmayı da içine alan daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Herhangi bir davranışın öğrenilmesinde yeterli olgunluk düzeyine ulaşmanın yanında, bazı ön yaşantıların da kazanılmış olması gerekmektedir. Olgunlaşma ve öğrenme sonucu kişinin belli davranışları yapabilecek düzeye gelmesi şeklinde tanımlanan hazır bulunuşluk, biyolojik olgunlaşmanın yanı sıra, öğrenmeyi gerçekleştirmek ve desteklemek için uygun şekilde düzenlenmiş çevresel faktörleri de içermektedir (Gallahue, 1982).

Kritik dönem, belirli bir zaman diliminde, belirgin bazı özelliklerin uyarılmasının önemli olduğu ve bu özelliklerin ön planda olduğu bir dönemdir. Yaşa ve kazanılacak beceriye göre farklı kritik dönemler vardır ve her bir kritik dönem bir önceki evreye göre daha üst düzey bir öğrenmeye hazırlık basamağıdır. Uyarıcıların en kuvvetli etkiyi oluşturacağı dönem olan kritik dönemde, öğrenmenin gerçekleşmesi önemlidir. Kritik dönem atlatıldıktan sonra, uyarıcılarla karşılaşma güçlü bir öğrenmenin gerçekleşmesine imkan vermemektedir (Yeşilyaprak, 2002). Bütün bunların sonucunda büyüme, gelişme, olgunlaşma, öğrenme, hazır bulunuşluk ve kritik dönem kavramları gelişim sürecinin anlaşılmasında etkili kavramlar olduğu söylenebilir.

2.2.Motor Gelişim

Motor kavramı tek başına kullanıldığında hareketi etkileyen biyolojik ve mekanik faktörler anlamına gelmektedir. Motor gelişim ile ilgili olarak birçok tanım yapılmıştır. Fiziksel büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişimine paralel olarak organizmanın isteme bağlı olarak hareketlilik kazanması şeklinde tanımlanan motor gelişim; özünde hareket olan becerilerin kazanılmasını içeren ve doğum öncesi dönemde başlayıp, ömür boyu devam eden bir süreçtir (Güven, 1979). Bireyin, organlarının işleyişini denetim altına almada gösterdiği becerikliliğin artması şeklinde de tanımlanmaktadır (Gökmen ve ark., 1995).

Motor gelişim; yaşam boyunca olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimi sonucu gözlenebilir hareketlerle meydana gelen motor davranışlardaki ilerleyen değişimlerdir. İzole edilmiş tek bir görevdeki değişimler motor kontrolü ifade ederken, motor

performansla ilgili öğrenme ve kalıtım süreçleri motor davranışları oluşturmaktadır. Motor gelişim, temelde kendisini harekete ilişkin davranışlardaki değişim yoluyla meydana çıkarmaktadır. Çocukların hareketlerinde biyolojik ve çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan farklılıkları, süreç ve ürünlerdeki değişimleri gözleyerek anlamak olanaklıdır (Gallahue, 1982).

Çocukların motor davranışlarının gelişimi çok basit reflekslerle başlayan ve üst düzeyde motor becerilerle sonuçlanan bir süreci takip etmektedir. Çocukların hareket gelişimi refleksler, duruşa ait hareketler, yürüme, koşma ve atlama gibi beceriler şeklinde ortaya çıkmaktadır. Tüm çocukların motor gelişimi, baştan ayağa ve merkezden dışa şeklinde bir sıra izlemektedir. Sinir sistemi ve kasların gelişimi motor becerilerin kazanılması için gerekli temeli hazırlamaktadır (Zaichowsky, ve Martinek, 1980).

Motor gelişimi kavramada hareket, performans, beceri, yetenek, motor öğrenme kavramlarının bilinmesi gerekmektedir.

Hareket, vücudun herhangi bir bölümündeki ya da tamamının pozisyonundaki değişimdir. Performans ise, yapılan bir hareketi ya da hareketin sonucunu belirtmek için kullanılır. Performans hareketin ölçülebilen bir özelliğidir ve çoğunlukla süre ya da mesafe olarak belirtilir. Örneğin sabit uzun atlamada performans mesafe, koşu da ise süre olarak belirtilir (Özer ve Özer, 2000).

Beceri bir amaca ulaşmak için istemli, düzgün vücut hareketini gerektiren görevi veya eylemi gerçekleştirmeyi hedefler. Böyle bir eylemi gerçekleştirmek de öğrenmeyi gerektirir. Beceri deyimi bazen de performansın niteliksel açıklamasıdır. Motor beceri ise tecrübe ve öğrenmenin de etkisi ile doğru olarak yapılan bir ya da bir grup harekettir. Bir bireyin motor beceri için ulaşacağı seviye yapılan beceri ile ilişkili yeteneklerin bireyde nasıl şekillendiğine bağlıdır.

Yetenek ise motor beceri veya görevlerin performansı ile ilişkili bireyin genel kapasitesi olarak tanımlanabilir (Gallahue, 1982; Magill, 1991).

Motor öğrenme, deneyim ile bir hareketin öğrenilebilmesine ile ilişkili olarak performansta oluşan ilerlemeyi ifade eder. Motor öğrenme teriminin kullanılması için, performansın, öğrenmenin bir sonucu olarak ilerlemesi gerekir. Hareket modeli ise bir hareketin yapılmasında ya da performansın ortaya çıkmasında ihtiyaç duyulan nörolojik süreçlerin dıştan gözlenebilir niteliğini ifade eder (Özer ve Özer, 2000).

2.2.1.Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler

Gelişim ve hareketlerin ustalık kazanma süreci ve ürünü çok farklı ve karmaşık şekillerde etkilenebilmektedir. Hem süreç hem de ürün kişinin kalıtım ve deneyimlerinden etkilenir. Motor gelişimi etkileyen faktörler:

1. Doğum öncesinde
2. Doğum sürecinde
3. Doğum sonrasında olmak üzere üç şekilde ele alınabilir.

Doğum Öncesinde Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler

Gelişim, çevresel ve kalıtsal etmenlerden yaşamın her döneminde etkilenebilmektedir. Doğum öncesinde sağlıklı olarak gelişen bebeğin, doğum sürecinde oksijensiz kalma ya da doğum sonrası kaza ve zehirlenmeler sonucu gelişim süreci bozulabilir. Doğum öncesinde ve doğum sürecinde motor gelişimi etkileyen faktörler beslenme ve kimyasallar, kalıtım, çevre, tıbbi problemler, gebelikte teşhis ve tanı, hamilelik sırasında ağır fiziksel aktivite olarak sıralanabilir. (Gallahue ve Ozmun, 2006)

Beslenme ve kimyasallar: Annenin midesine giren her şey cenini direkt etkilemektedir. Duruma göre zararlı maddelerin etkileri değişmektedir. Ceninin içinde bulunduğu ortamın besinsel veya kimyasal zararının derecesi annenin hamileliğin hangi döneminde olduğuna bağlı olarak henüz doğmamış bebeği önemli ölçüde etkilemektedir. Doğum öncesinde yetersiz beslenme, annenin kullandığı ilaçlar, alkol ve sigara kullanımı doğum öncesi dönemde motor gelişimi etkileyen kimyasal ve beslenmeye ilişkin faktörlerdir.

Annenin kullandığı ilaçlar: Doktor kontrolü ve tavsiyesi dışında kullanılan ilaçların fetüsün gelişimini olumsuz olarak etkileyebileceği bilinmektedir (Gökmen ark., 1995). İlaçların çocuk üzerindeki etkisi ilacın gebeliğin hangi döneminde alındığına, dozajına, kullanma süresine, fetüsün kalıtsal eğilimine ve bu faktörlerin karşılıklı etkileşimine göre değişiklik göstermektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006). Bazı ilaçlar yetişkin bir birey üzerinde çok hafif yan etki gösteriyor olabilir ancak bir embriyo üzerinde çok farklı hatta geri dönüşü mümkün olmayan üst ekstremité anomalileri, böbrek, göz, kulak anomalileri ve hatta ölü doğum gibi yıkıcı etkiler yapabilmektedir. Bir ilacın, yetişkin üzerindeki etkisi gözlemlenerek bir embriyo üzerindeki etkisi tahmin edilemez. Eroin gibi narkotikler, doğum öncesi büyüme gecikmesine ve doğum sırasındaki komplikasyonların artmasına neden olmaktadır (Özer ve Özer, 2002).

Hormon kullanan kadınlar, gebe kaldıklarını anladıkları andan itibaren ilaç kullanımına son verdiklerinde olumsuz bir etki ile karşılaşmamaktadır (Gander ve Gardiner, 2001).

Alkol ve sigara: Gebelikte fazla alkol kullanımı, bebeklerde zihinsel, fiziksel ve davranış bozukluklarına neden olmaktadır. Buna "Fötal Alkol Sendromu" denmektedir (Gander ve Gardiner, 2001). Bu sendrom alkolik kadınların % 30-40'ının çocuklarında görülmektedir. Bu çocuklarda neonatal dönemde (doğumdan sonraki ilk 15 günlük dönem) uyarılara yanıt eksikliği, titreme ve emme bozukluğu gözlenir. Gebe kadınlarda alkol için güvenli bir eşik düzeyi bilinmemektedir. Bu nedenle çoğu bilim adamı gebelik süresince alkol kullanımının tamamen yasaklanması gerektiğini savunmaktadır (Neyzi ve Ertuğrul, 2002). Alkol kullanımından ciddi biçimde etkilenen bebeklerde doğum öncesi ve sonrası büyüme yetersizlikleri, yüzde düzensizlikler, küçük baş, kalp, eklem, kol ve bacak kusurları ve zihinsel gerilik görülebilmektedir. Alkol plasentayı hızla geçerek fetüste anneden daha uzun süre kalmakta, ve fetüste kalp-damar ve merkezi sinir sistemi bozukluklarına neden olmaktadır (Gander ve Gardiner, 2001). Annenin sigara içmesinin de bebeğin kanının kimyasal yapısını ve kalp atışlarını etkilediği belirlenmiştir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Kalıtım: Gelişim kalıtım ve çevre arasındaki etkileşimin ürünüdür. Çocuğun gelişimi, büyük ölçüde onu dünyaya getiren ilk hücre tarafından belirlenir. Çocuğun kalıtsal yetenek ve kapasitesini göz önüne alıp, yapabileceğinin üzerinde beklentilerden kaçınmak gerekmektedir. Kalıtım ve çevre etmenleri arasındaki etkileşim aslında doğumdan önce başlamaktadır. Genotip ve fenotip kavramları, insan yapısında açığa çıkan ve çıkmayan özellikleri belirtmek için kullanılır. Genotip kavramı bir kişinin kalıtsal yapısını oluşturan bütün donanımlar yani tüm genetik özellikleri içermektedir. Fenotip ise kişinin açığa vurulmuş tüm nitelik ve özelliklerini kapsar , kişinin kalıtsal güçlerinin hangi ölçüde ve ne kadar gerçekleştiğini belirtir. Boy, beden yapısı, göz rengi gibi fiziksel özelliklerde kalıtımın önemi büyüktür (Gökmen ve ark., 1995). Kromozoma ve gene bağlı özürler doğum öncesi dönemde motor gelişimi etkileyen kalıtım ile ilişkili en etkili faktörlerdir.

Kromozoma bağlı bozukluklar: İnsan hücresinde normal olarak bulunması gereken 46 kromozom yerine 47 kromozom bulunması ve buna belirgin fiziksel özelliklerin eşlik etmesi Down Sendromu olarak isimlendirilir. (Baysal,1983). Bu duruma anne ya da babanın yaşının ilerlemiş olmasını en büyük etken olarak

bilinmektedir. Down sendromlu çocuklar tipik fiziksel görünüşe, orta derecede fiziksel engele sahiptirler ve enfeksiyonlara karşı dayanıksızlık, kalp-solunum yolu problemleri, orta kulak iltihabı ve diş problemleri sıklıkla karşılaştıkları sağlık sorunları arasında yer almaktadır yine lösemi bu çocuklarda çok sık rastlanan hastalıklardandır (Gabbord 1996, ; Özer ve Özer, 2002). Bazı durumlarda da cinsiyet kromozomlarına bağlı bozukluklar görülebilir. Klinefelter Sendrom (XXY), erkeklerde fazladan bir X kromozomu olması durumudur. Çoğu zaman zihinsel gerilik gösterebilirler de normal zekâyâ sahip olanlar da vardır. Genellikle sperm üretmeyen küçük testisler, iri göğüsler ve az gelişmiş ikincil cinsiyet özelliklerini taşırlar. Turner Sendromu (X0), sadece kadınlarda görülür. Her hücrede 45 kromozom vardır. Belirgin fiziksel özellikleri; buruşuk boyun, kısa beden yapısı ve az gelişmiş cinsel organlardır (Bilir, 1986 ; Gabbord, 1996).

Gene bağlı bozukluklar: Metabolik ve endokrinik bozukluklar olmak üzere iki çeşittir. Metabolik bozuklukların sonucunda çocuklarda önemli derecede zeka geriliği, sinirlerde ve beyinde hasar gibi önemli problemler meydana gelir. Endokrin bozukluklarda ise kısa boy, kaba yüz, büyük dil, kökü basık burun, kalın ses, kuru kaba cilt gibi özellikler öne çıkmakta ve tedavi edilmediğinde önemli ölçüde zeka geriliği ortaya çıkabilmektedir (Öktem, 1981 ; Bilir ,1986 ; Gabbord, 1996).

Çevre: Radyasyon ve kimyasal kirlilik doğum öncesi dönemde motor gelişimi etkileyen çevre ile ilişkili faktörler olarak ele alınabilir.

Radyasyon: Radyasyon, doğum öncesinde ciddi biçim bozukluklarına ve ölüme neden olabilir. Gebeliğin ilk üç ayında alınan küçük doz radyasyon bile, embriyoya ciddi bir şekilde zarar vermektedir. Nagazaki ve Hiroşima da atomik radyasyon patlaması sırasında gebe olan Japon kadınların çoğu düşük yapmış, doğanların büyük kısmı ilk yılda ölmüş, birçok bebekte zihinsel gerilik ve organ anomalisi görülmüştür (Gander ve Gardiner, 2001). Doğum öncesi gelişim sırasındaki radyasyon, foetal ölüm, iskelet bozuklukları, büyüme geriliği, anensefali (beynin olmayışı) ve microsefaliye (beynin küçük oluşu) neden olabilmektedir (Neyzi ve Ertuğrul, 2002). Bunlara ek olarak, kanser riskine ve sonraki kuşaklara geçebilme ihtimali olan genetik kusurlara neden olduğu da savunulmaktadır (Gabbord, 1996 ; Gander ve Gardiner, 2001).

Kimyasal kirlilik: Kimyasal kirliliğin hamileliğe ve doğum sonrası büyümeye direk etkisi olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Engelli doğumlarda kimyasal

kirliliğin yanında birçok faktörde eşlik ettiği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar kurşun ve cıvanın engelli doğumlarda etkili olduğunu gösterirken, PCB ve çok fazla alınan A vitaminin de ceninin gelişimini olumsuz etkilediğini göstermektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Tıbbi problemler: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, annenin enfeksiyonu, hormonal ve kimyasal bozukluklar, kan uyuşmazlığı, annenin duygusal durumu, eken yaşta hamilelik ve gebelik toksemisi doğum öncesi dönemde motor gelişimi etkileyen tıbbi problemler ile ilgili faktörlerdir.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar: Son yıllarda cinsel yolla bulaşan hastalıklar ciddiyle ele alınmaktadır. AİDS, Klamidya, cinsel organda uçuk, bel soğukluğu ve frengi gibi cinsel yolla bulaşan ve anneden çocuğa geçen hastalıklar, yeni doğan üzerinde ciddi etkiler bırakmaktadır. AİDS'in yeni doğan bir bebekteki etkileri ateş, kilo kaybı, uyuşukluk, ishal, zatürree ve hatta ölüm olarak kendini gösterir. Klamidya kendini erken doğum, ölü doğum, zatürree, göz enfeksiyonları veya körlük olarak dışa vurur. Cinsel organda uçuk bebeklerde beyin hasarına veya ölüme, bel soğukluğu ise dış gebelik ve gözlerde hasara yol açabilir. Anneden bebeğe geçen frengi ise şiddetli hastalıklara, sinir sisteminde hasara ve hatta ölüme neden olabilmektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Annenin enfeksiyonu: Gebelik döneminde enfeksiyon geçiren annelerin çocuklarının gelişimleri durumdan olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Verem, sıtma, tifo, frengi gibi birçok bulaşıcı hastalık anneden çocuğa geçebilmektedir. Annenin sağlık durumu bebeğin doğum kilosunu yani aşırı kilolu veya çok zayıf doğmasını etkileyen önemli bir faktördür (Gökmen ve ark., 1995). Çalışmalar kızamıkçık (rubella) salgından sonra, bebeklerin çoğunun sağır, kör, zihinsel engelli ya da kalp bozukluklarıyla doğduğunu, frenginin (sphilys) ise zihinsel gerilik, katarakt, kalp kusurları, sağırılık, yarı damak, yarı dudak, spina bifida, hidro sefali ve fötüs ölümlerine neden olduğunu göstermektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Hormonal ve kimyasal dengesizlikler: Tiroit hastalarındaki yetersiz hormonal ve kimyasal durum, hamileliğin ilk aylarında anne kanında bulunmayan tiroksin hormonu nedeniyle bebekte doğuştan hipotiroidizm (tiroit bezinin gerekli hormonu üretememesi) ve kretenizm (çocuğun gelişimin ve zekâsının yeterli gelişmemesi) oluşmaktadır. Şeker hastalığı olan annelerde, eğer hastalık kontrol altına

alınmamışsa, yeni doğanda zekâ geriliği, dolaşım ve solunum problemleri oluşturabilir ve hatta ölümlerle bile sonuçlanabilir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Kan uyumsuzluğu: Anne ile doğacak olan çocuğun kan uyumsuzluğu ceninde bazı sorunlara neden olur. Bu da düşüklere, erken doğumlara, yeni doğan ölümlerine veya kalıcı sakatlıklara neden olabilmektedir (Gökmen ve ark., 1995). Anne Rh (-), baba Rh (+) ise, ceninin kanı Rh (+) olabilmektedir. Normal olarak annenin kanı ve ceninin kanı birbirine karışmamakta ancak kılcal damarlardaki küçük çatlaklar karışmaya yol açabilmektedirler. Annenin kanı, Rh (+) faktörü yabancı bir madde gibi algılayarak yok etmek için antikorlar üretmekte, antikorlar plasentadan geçince cenine kan taşınmasında çok önemli olan kırmızı kan hücrelerine saldırılmaktadır (Gabbord, 1996 ; Gander ve Gardiner, 2001). Hemoliz çok yüksek olursa cenin ölebilmekte ya da anemi (kansızlık), şiddetli sarılık ve ödem meydana gelebilmektedir (Özer ve Özer, 2002). ABO kan uyumsuzluğunda ise, anne 0 grubu, bebek ise A veya B grubu kan taşımaktadır. Doğumdan hemen sonra, bebeğe, 0 grubu Rh (-) kan transfüzyonu (aktarımı) yapılmalıdır (Özer ve Özer, 2002). Henüz belirlenemeyen nedenlerle kan uyumsuzluğu her zaman kötü sonuçlar vermeyebilir. Annenin bedeni antikorları yavaş ürettiği nedenle, ilk gebelikte genellikle tehlike ortaya çıkmamakta, ancak bu durum sonraki gebeliklerde tehlike yaratabilmektedir. Önlem olarak, gebelik öncesi anne ve babanın kan testlerinin yapılması, gerekli durumlarda antikorların üretimini engelleyen iğneler ve ceninin tehlikede olduğu durumlarda doğum öncesinde kanın değiştirilmesi önerilmektedir (Gabbord, 1996 ; Gander ve Gardiner, 2001).

Annenin duygusal stresi: Anne ile ceninin sinir sistemleri bağlantılı olmasa bile , annenin duygusal durumunun cenini etkilediği düşünülmektedir. Anne kaygı yaşadığında kan dolaşımına çeşitli maddeler salgılanmakta ve bu maddeler plasentadan geçerek cenine ulaşmaktadır. Sonuçta ceninin aynı duyguları hissedip hissetmediği tam olarak bilinmemektedir, fakat gebelik sırasında uzun süreli stres durumlarının yeni doğanda düşük doğum ağırlığı, sinirlilik sistemi ve sindirim sorunlarına neden olduğu bilinmektedir (Gabbord, 1996 ; Gander ve Gardiner, 2001).

Erken yaşta hamilelik: Annenin yaşı, döllenmeden, embriyonun oluşumuna, ceninin büyüme ve gelişimine, doğum zamanına ve çocuğun bakımına kadar her alanı etkiler (Neyzi ve Ertuğrul, 2002). Yirmi yaşın altında ve otuz beş yaşın üzerinde gebe kalan kadınlar düşük, ölü doğum, doğum kusurları, gebelik ve doğum sırasında sorunlar

görülmesinde risk grubundadır (Gander ve Gardiner, 2001). Kırk yaşın üzerinde ilk doğum söz konusu ise tehlike daha da büyüktür. Pelvik yapılarının elastikiyeti bozulur. İleri yaşlar kadar erken yaşlar da embriyonun oluşumunu ve doğum sonrası da çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Doğum güçlükleri ve kromozom anomalileri riskleri de artış gösterir (Neyzi ve Ertuğrul, 2002). Erken yaşın olumsuz etkisi, anne adayının üretim sistemlerinin yeterince gelişmemiş olmasından ve yoğun duygusal baskılardan oluşabilmektedir (Gander ve Gardiner, 2001).

Gebelik toksemisi: Gebeliğin hem ikinci (3-6 ay) hem de üçüncü üç aylık döneminde (6-9 ay) görülebilir. Preeklamsi ve eklampsi olmak üzere iki türü vardır. Preeklamsi; Hastada kan basıncının yükselmesi, ayak ve ayak bileklerinde, göz kapaklarında ödem, idrarda hiyalen silendir görülmesi hastalığın başlıca belirtileridir. Bulanık görme, kulaklarda uğultu, çınlama, baş ağrısı, şiddetli bulantı ve kusma hastanın temel sorunları arasındadır. Bedende su ve tuz tutulması oluşur, bu sebeple hastanın beden ağırlığı normalden çok fazladır. Hasta hemen sessiz, loş bir odada yatak istirahatına alınmalı ve tansiyon düşürücü ilaçlar takviye edilmelidir. Tedavinin yeterli olmadığı durumlarda plasentanın anne adayından ayrılması sonucu cenin ölmektedir. Eklampsi; Preeklampsideki belirtilerin yanında konvülziyonlarda (havale) görülebilir ve cenin ölebilir. Hasta kesinlikle hastaneye yatırılmalıdır. Gerekirse anneyi kurtarmak için sezaryen ile doğum yaptırılır. Hastanın protein kaybını önlemek için yüksek proteinli besinlerle diyet uygulanmalıdır (Özer ve Özer, 2002).

Gebelikte teşhis ve tanı: Ceninde gelişim sürecinde meydana gelebilecek sorunları teşhis edebilmek için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. En çok kullanılanlar amniyosentez, koryonik villüs biyopsisi (CVS), ultrason ve fetoskopidir. Bu teknikler ceninin gelişim düzeyini belirlemek için çok yararlı ve etkili tekniklerdir. Bu tetkikler kullanılarak ceninin gelişimi, ölçüleri, cinsiyeti, anormal bir durum olup olmadığı veya bebeğin Down Sendromlu çocuk olup olmadığı tespit edilerek gerekli önlemlerin önceden alınması sağlanabilir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Hamilelik sırasında ağır fiziksel aktivite: Hamilelik sırasındaki egzersizin şekli, süresi, sıklığı ve yoğunluğu kontrol altında tutularak egzersiz yapılmasının hem anne hem de bebek için olumlu etkilerinin olduğu bilinmektedir. Anne üzerinde kardiovasküler dayanıklılığı arttırdığı, aşırı kilo alımını azalttığı, doğum ağrısına dayanmayı kolaylaştırdığı ve psikolojik ve duygusal açıdan rahatlatma etkileri olduğu

belirtilmektedir. Henüz doğmamış olan bebekte düşük yağ oranı sağlaması ve strese karşı dayanıklılığı arttırması, uzun vadede ise çocuk için erken çocukluk yıllarında daha düzgün bir vücut kompozisyonu sağlaması olumlu etkiler olarak söylenebilmektedir. Hamile bayanların doktorlarının kontrol ve önerileri doğrultusunda fiziksel aktiviteye devam etmeleri tavsiye edilir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Doğum Sürecinde Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler

Yeni doğan, doğum travmasına karşı son derece dirençli ve dikkate değer güce sahiptir buna karşılık, bir komplikasyon bebeğin zarar görmesine neden olabilmektedir. Yetersiz oksijen ve bebeğin başı üzerine beklenmedik bir basınç doğum sancısının ve doğumun iki ana komplikasyonunu oluşturmaktadır (Özer ve Özer, 2002). Ani basınç durumlarında, kafatası içi kanaması oluşması sonucu olarak beyin de hasar ortaya çıkabilir. Ani basıncın önlenmesi, doğum sancısı ve doğum sırasında en çok dikkat edilmesi gereken noktalardandır (Özer ve Özer, 2002). Oksijen yetersizliğinin beyin hücrelerinin tahrip olmasına bağlı beyin felcine, epilepsiye ya da zihinsel geriliğe neden olduğuna sıklıkla rastlanabilmektedir. Doğum anındaki oksijen yetersizliğinin büyük dalgalılık, gizli öğrenme güçlükleri, engellenmeye karşı eşik düşüklüğü, zayıf eş güdüm gibi, hafif sorunlardan, zihinsel gerilik, nöbetler ve beyin felci gibi ciddi sorunlara kadar yayılabileceği öne çıkmaktadır (Gander ve Gardiner, 2001).

Doğum Sonrasında Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler

Doğum sonrasında motor gelişimi etkileyen faktörler bireysel, çevresel ve fiziksel faktörler olmak üzere üç ana başlık altında incelenebilir.

Bireysel faktörler: Gelişimin yönü, gelişimin hızı, farklılaşma-bütünleşme, hazır bulunuşluk, kritik-hassas öğrenme dönemi, kişisel farklılıklar ve filogeni-ontogeni tüm yaşam boyunca motor gelişimi etkileyen bireysel faktörler olarak sıralanıp ele alınabilir(Gallahue ve Ozmun, 2006).

Gelişimin yönü: Sinir sisteminin geliştikçe koordinasyon ve motor kontrolünün de geliştiğini ve fiziksel gelişimde tahmin edilebilir sıranın baştan ayağa (cephalocaudal) ve vücudun merkezinden dışına doğru (proximadistal) olduğunu Gessell gözlem yöntemiyle yaptığı çalışmalar sonucunda kaydetmiştir (Gabbard, 1996 ; Özer ve Özer, 2002 ; Payne ve Isaacs, 2005; Haywood ve Getchell, 2005; Gallahue ve Ozmun, 2006).Örneğin, fetal dönemde önce baş sonra eller ve daha sonra ayaklar oluşur. Okulöncesi çocukların alt uzuvları yani ayaklarını kullanma becerisi, üst

uzuvları el-kol gibi kullanma becerisinden daha düşük düzeydedir. Bu da, gelişimin cephalocaudal (baştan ayağa) tamamlanmaması ilkesinden kaynaklanmaktadır. Gelişimin ikinci yönü, proximodistal (merkezden dışa) gelişim, çocuğun kaslarının merkezden en uzak noktalara doğru kontrol altına alındığını ifade eder. Örneğin, el bileğinin, el ve parmaklardan daha önce kontrol kazandığı belirtilmektedir (Özer ve Özer, 2002; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Gelişimin hızı: Kişilerin büyüme hızının herkes için genel olan ve dış etkenlere karşı dirençli bir seyir izlediği bilinmektedir. Büyüme hızı hastalık gibi nedenlere bağlı olarak görülen büyüme duraklamasının ortaya çıkması durumunda, çocuğun yaşlarının düzeyine gelmesini sağlamaktadır (Gallahue ve Ozmun, 2006). Örneğin gelişimdeki bu esnek durum sayesinde, şiddetli bir hastalık nedeniyle , çocuğun boy, kilo ve hareket yeteneğini kazanması gecikse de çocuk hastalıktan sonra kendi büyüme örneğine dönebilecektir (Özer ve Özer, 2002).

Farklılaşma ve bütünleşme: Çocuğun motor gelişimi sinir kas sistemi açısından ele alındığında , motor davranışların karmaşık, ancak koordineli bir şekilde ilerlediği ve olgunlaşma ile bağlantılı olduğu görülmektedir (Özer ve Özer, 2002). Bebeklik döneminin hareket kalıplarına göre çocuk ve gençlerin daha fonksiyonel ve daha becerili hareketlere doğru derece derece ilerlemeleri "farklılaşma" olarak tanımlanabilir (Gabbard, 1996; Özer ve Özer, 2002; Payne ve Isaacs, 2005; Haywood ve Getchell, 2005 ; Gallahue ve Ozmun, 2006). Örneğin, küçük bir bebeğin uzanma-yakalama ve bırakma gibi manipülatif becerileri oldukça zayıftır ve hareket kontrolü çok sınırlıdır. Fakat çocuk geliştikçe çeşitli kas grupları arasında ayırım yapar ve bu kaslar üzerinde kontrol kazanmaya başlar. (Özer ve Özer, 2002; Payne ve Isaacs, 2005; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Bütünleşme duyu sistemlerinin ve çeşitli kas gruplarının koordineli bir şekilde birbirleriyle etkileşim içinde çalışmalarını ifade eder (Gabbard, 1996; Özer ve Özer, 2002; Payne ve Isaacs, 2005; Haywood ve Getchell, 2005; Gallahue ve Ozmun, 2006). Bir bebek, objeyi tutma hareketini yapmaya çalıştığında sınırsız yakalama hareketlerinden görme duyusunun da etkisiyle daha olgun uzanma ve yakalama hareketlerine doğru adım adım ilerler. El- göz koordinasyonunun gerçekleşmesi için kol-el ve parmak hareketlerinin farklılaşması oldukça önem taşır. Bu farklılaşma ellerin hareketi ve gözlerin bir arada kullanılması ile gerçekleşebilir (Özer ve Özer, 2002;

Gallahue ve Ozmun, 2006). Kısaca, olgunlaşma sonucu, çocuğun hareket modellerinin kabadan inceye doğru derece derece ilerlemesine farklılaşma, kas grupları ile duyu sistemlerinin beraber ve uyumlu olarak çalışmasına ise bütünleşme diyebiliriz (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Hazır bulunuşluk: Hazır bulunuşluk, belli becerilerin yapılabilmesi için gerekli olan görev ihtiyaçlarının, bireyin biyolojik yapısının ve çevresel şartların birleşimi olarak tanımlanabilir. Birçok faktörün birleşimi sonucunda hazır bulunuşluk ortaya çıkmaktadır. Yani bireyin bir becerileri yerine getirebilmesi için gerekli tüm şartların hazır olması gerekmektedir. Fiziksel ve zihinsel olgunlaşma, motivasyon, öğrenme için gerekli ön koşullar ve zenginleştirilmiş çevre hazır bulunuşluğu etkileyen önemli faktörlerdir (Payne ve Isaacs, 2005; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Kritik ve hassas öğrenme dönemi: Öğrenmede kritik veya hassas dönem kavramı, çevresel etkenlerin gelişimi nasıl olumsuz etkileyebildiğinin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ceninin oluşması sırasında her organ, belli bir sıra ve zamanlarda gelişir, bu dönemde dışardan bir etki olursa gelişim süreci bozulabilir ve telafisi mümkün olmayan hasarlar bırakabilir. Örneğin, prenatal (doğum öncesi) dönemde beynin oluşması sırasında dışardan yapılan bir etki (radyasyon, alkol, kimyevi maddeler) kalıcı hasar oluşturabilir (Özer ve Özer, 2002; Payne ve Isaacs, 2005). Çocukta da her yeteneğin ortaya çıkma zamanı farklılık göstermektedir, bu dönemde uygun ortamlar ve uygun etkileşimler olmazsa normal gelişim engellenebilir. Örneğin, beslenme yetersizliği, baskı, kararsız annelik, çevre yoksunluğu çocuğun gelişiminde (özellikle 0-6 yaşlarda) olumsuz etkileri olan faktörlerdir. Başka bir ifadeyle, küçük yaşlar zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve dil gelişimi yönünden kritik dönem olarak kabul edilir (Özer ve Özer, 2002; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Kişisel farklılıklar: Kalıtım ve çevrenin etkilerinin birleşimi sonucu oluşan gelişim her bireyde farklı bir zaman çizelgesi çizmektedir. Her çocuk, kendi gelişim çizgisinde önceden belirlenmiş sırayı izler. Yaş ile açıklanamayan davranış farklılıklarının deneyim, eğitim, sosyalleşme gibi kavramların etkisinde olduğu söylenebilmektedir (Özer ve Özer, 2002). Genelde, altı aydan bir yıla kadar ortaya çıkan motor yeteneklerde bireysel farklılıklar görülmektedir, bu bireysel farklılıklar bazı çocukların yeni becerileri öğrenmeye neden hazır olup olmadıklarını açıklamakta yön gösterici olmuştur (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Filogeni ve ontogeni: Bebeklerin birçok ilkel yetenekleri ve küçük çocukların birçok temel hareket becerileri, filogenetik beceriler olarak tanımlanmaktadır. Filogenetik beceriler; kendiliğinden ortaya çıkar ve önceden saptanmış bir sıra içinde olgunlaşma süreci boyunca gözlenebilmektedirler. Filogenetik beceriler, çevresel etkenlere karşı direnç gösterirler. Temel manipülatif becerilerin (tutma, bırakma), büyük kas kontrolünün ve temel lokomotor yeteneklerinin (yürüme, koşma, atlama vs.) kazanılması filogenetik becerilere örnek olabilir. Ontogenetik beceriler ise, öncelikle öğrenme ve çevresel fırsatlarla yakından ilişkilidir. Örneğin, yüzmeye, bisiklete binme, buz pateni, tenis gibi beceriler, kendiliğinden ortaya çıkmadıkları ve bireysel çalışma gerektirdikleri için ontogenetik beceriler sınıfındadırlar. Birçok filogenetik beceri, çevresel etmenlerin de etkisinde kalabilir. Herhangi bir hareket yeteneğinin (yürüme, koşma) düzeyi, niteliği bir bakıma ontogenetik veya çevresel faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Alıştırma, destekleme, cesaret verme gibi etkiler, motor beceri gelişimine önemli derecede katkı sağlar (Gabbard, 1996; Özer ve Özer, 2002; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Çevresel faktörler: Doğum sonrasında motor gelişimi etkileyen faktörlerden bir diğeri de çevresel faktörlerdir. Çocuklar ile iletişim kuran ve onlara bakan bireylerin davranış ve yaklaşım farklılıkları çok farklı etkileşimler oluşturmaktadır. Bunlardan en önemlileri doğumdan sonraki ilk aylarda ebeveynler ile çocuk arasında oluşan bağlanma ve çevresel uyarıcı zenginliği veya yoksunluğu çevresel faktörler olarak adlandırılır (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Bağlanma: Doğumdan sonraki ilk günler ve ilk haftalar güçlü bağlanmanın kurulması yönünden en kritik günlerdir. Bir bebekle ana babası ya da başka bir bakıcısı arasında duygusal olarak olumlu ve karşılıklı haz verici bir ilişki kurulmasına bağlanma denilir (Gander ve Gardiner, 2001). İnsan gelişiminde bağlanmanın tam olarak belirlenemeyen bir etkisi bulunmaktadır. Doğumdan hemen sonra anne ile bebeğin teması her iki tarafa da haz vermesi ve bağlanmanın oluşumunda ilk ve en güçlü adımı başlatması açısından önemlidir (Özer ve Özer, 2002; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Uyarıcı zenginliği ve yoksulluğu: Motor gelişimi, çevresel ve kalıtsal etkenleri dikkate alarak, olgunlaşma ve deneyimin etkisini incelemek olarak ifade edebiliriz. Araştırmacılar tecrübe eksikliği ve hareket sınırlamasının normal gelişimi olumsuz etkileyebileceği konusunda fikir birliği içindedirler. Çocuk bahçelerine

bakıldığında genellikle erkek çocuklarının "top" kız çocuklarının ise "ip" oyunlarını daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Aktiviteler tersine çevrildiğinde her birinin ilkel hareket modelleri gösterdikleri fark edilebilir. Böylece, kültürel etkenlerin çocuklarının tercih ettikleri hareket tiplerinde, yani motor gelişim üzerinde oldukça etkili olduğunu düşünülmektedir (Özer ve Özer, 2002; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Fiziksel faktörler: Sosyal sınıf, cinsiyet, etnik ve kültürel geçmiş motor gelişimi etkileyen faktörlerdendir. Motor gelişim durağan bir süreç değildir, biyolojik, çevresel ve fiziksel kurallardan etkilenen dinamik bir süreçtir. Prematüre doğum, beslenme, yeme bozukluğu, hastalık ve iklim, zindelik düzeyi, egzersiz ve sakatlık, biyomekanik kadar yaşlanma ve yaşam şeklimizden kaynaklı fizyolojik değişimler tüm yaşam boyu motor gelişim sürecini etkileyen önemli fiziksel faktörlerdir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Prematüre doğum: Bebeklerin normal doğum ağırlığı 3,300 kg'dır, 2,500 kg'ın altında doğan bebekler prematüre olarak adlandırılır. Eğer bebek otuz yedi haftadan daha küçük doğmuşsa, 1,500 – 2,500 kg. standart olarak kabul edilir (Gallahue ve Ozmun, 2006). Erken doğum (normal zamanda daha önce doğan bebekler) veya düşük doğum ağırlığı (belirli bir gebelik süresi için temel alınan ağırlığın iki standart sapma altında doğan bebekler) ile doğan bebekleri sadece prematüre olarak adlandırmak pek doğru olmaz. Çünkü hamilelik periyodunun başlangıç tarihini tam olarak belirlemek her zaman mümkün olmayabilir ve özellikle düşük doğum ağırlığında dünya gelen bebeklerin ölüm ve hastalık oranları çok daha yüksek olmaktadır. Doğum sonrasında yaşanabilecek olan zihinsel ve fiziksel anomaliliklerin, hiperaktivite ve ölümün başlıca nedenlerinden biri prematüre doğumlardır. Prematüre doğumlara uyuşturucu kullanımı, sigara içilmesi, annelerin geçirdikleri enfeksiyonlar ve hastalıklar neden olabileceği gibi düşük sosyo ekonomik düzey de etki nedenlerinden olabilmektedir (Özer ve Özer, 2002 ; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Beslenme: Beslenme bozuklukları yalnızca büyümeyi geciktirmekle kalmayıp zihinsel ve motor becerilerin gelişimini de olumsuz etkilemektedir (Yavuzer, 2001). Yetersiz beslenmenin ne zaman, ne kadar süre ile ve ne yoğunlukta olduğu oluşacak olumsuz etkiyi belirleyicidir (Gabbord, 1996; Gallahue ve Ozmun, 2006). Örneğin, dört yaşına kadarki sürede oluşan yetersiz beslenme çocukların zihinsel gelişimi açısından telafisi çok güç sorunlara yol açabilir çünkü beyin gelişimi için kritik olan dönem

kaçırılmış olur (Gallahue ve Ozmun, 2006). İyi beslenen çocukların çoğunun daha uzun boylu ve daha ağır olduğu gözlenmektedir . Bu çocuklar kötü beslenen yaşlılarına göre ergenlik dönemine de daha önce ulaşırlar. Beslenme konu olduğunda akla ilk gelen yetersiz beslenme olmaktadır fakat bununla birlikte aşırı beslenme de aşırı kilo ve şişmanlığa (obesity) sebep olması açısından tehlikelidir (Gökmen ve ark., 1995).

Kısa süreli hastalıkların iyi beslenen çocukların gelişiminde kalıcı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Ancak uzun süreli hastalıklar yetersiz beslenme ve hareketsizlikle birleştiğinde etkileri kalıcı olabilmektedir (Gökmen ve ark., 1995). Uzun süreli hastalık geçiren çocukların sağlıklı çocuklara göre daha kısa boylu oldukları saptanmıştır(Hurlock, 1978).

Yeme Bozukluğu: Çocuklarda, gençlerde ve yetişkinlerde görülen yeme bozukluğu büyüme ve motor gelişimi önemli ölçüde etkilemektedir. Eğer ihtiyaçtan çok enerji alınıyorsa ve bu harcanamıyorsa kilo alımı oluşurken ihtiyaçtan az enerji alınması da kilo verilmesine neden olmaktadır. Aşırı kilo, sağlık problemlerine neden olabileceği gibi kişilerin hareket kabiliyetlerini kısıtlayarak, öz güven düşüklüğüne ve düşük akademik performansa neden olabilmektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006). Aşırı şişmanlığın yanı sıra bazı kişiler de zayıf olmak için ya da zayıf oldukları halde kendilerini kilolu gördükleri için yememe yoluna giderek kilo verme eğilimindedirler. Anoreksia Nervosa (sinirsel iştah kaybı) ve Bulimia Nervosa (oburca açlık) bu hastalıklara örnektir. Anoreksia Nervosa'da (anoreksia) kişi yemek yeme isteğine sahiptir ama kendisine yemek yemeyi yasaklarlar. Bulimia Nervosada (bulimia) ise tıknırcasına yemek yemek ve daha sonra onu kusarak dışarı atma eylemi vardır. Yeme bozukluğuna bağlı olarak baş dönmesi ve/veya baygınlık, su kaybı, diş mine kaybı ve/veya diş çürümesi, saç dökülmesi, elektrolit dengesinin bozulması, çabuk kırılan tırnaklar, kas kütlelerinde azalma ve bağırsak ile ilgili problemler ortaya çıkmaktadır (Cogan ve Vidmar, 2000). Her iki yeme bozukluğunda da gelişim geriliği ve hatta ölüme neden olacak düzeyde yemekten iğrenme ve kendini şiddetli açlığa terk etme görülür (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Hastalık ve iklim: Belli başlı çocuk hastalıkları (suçiçeği, kızamık, kabakulak, soğuk algınlığı) çocuk gelişimini doğrudan etkilemez ancak hastalığın ne zaman ortaya çıktığı, süresi ve ciddiyeti gelişimi erteleyebilir. Ki bu durum dengesiz beslenme ile birleşirse gelişimin önemli ölçüde gerilemesine neden olabilir. Farklı iklimlerdeki

çocukların boy, kilo, ergenlik dönemine başlangıç tarihlerinde farklılıklar olduğu saptanmıştır fakat burada beslenmenin ve sağlığın yanı sıra genetik faktörlerin de etkisi göz ardı edilemez. Bu nedenle iklimin oluşturduğu etkileri ayırt edebilmek güçtür (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Zindelik (fitness) düzeyi: Fiziksel aktivite, genetik ve beslenme arasındaki etkileşim, kişinin fiziksel yapısını alt ve üst limitlerini buna bağlı olarak motor gelişimini etkiler. Fiziksel zindeliği sağlık ve performans ile ilgili olarak iki başlıkta ele alabiliriz. Kas kuvveti, kas dayanıklılığı, aerobik dayanıklılık, eklem esnekliği ve vücut kompozisyonu sağlık zindeliğinin alt başlıkları olabilir. Performans zindeliği için motor zindelik de diyebiliriz. Motor zindeliğin kapsadığı alanlar ise hareket, hız, çeviklik, denge, koordinasyon ve güçtür olarak sınıflandırılabilir. Bireyin sağlık ve performans zindelik düzeyi motor gelişimini de çok farklı şekillerde etkileyebilir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

Egzersiz ve sakatlık: Fiziksel etkinlik çocukların büyümesinde olumlu bir etkiye sahiptir bununla birlikte aşırı ve kontrolsüz olduğunda bu etki olumsuz yönde olabilmektedir (Gökmen ve ark.,1995). Faydalı ve zararlı etkinlikleri ayırmadaki önemli çizgiler henüz kesinlik kazanamamıştır. Ancak, uzun süreli , bilinçsiz ve aşırı zorlayıcı etkinliklerin çocukların kas ve kemik dokularında kısmı zedelenmelere neden olabileceği düşünülmektedir. "Yüzücü omzu", "tenisçi dirseği" bu bağlamda ele alınabilecek, gelişimin sınırlarının bilinçsiz ve kontrolsüz zorlanması sonucu ortaya çıkan sorunlara örnek teşkil eder (Gallahue ve Ozmun, 2006). Maraton koşusu, güreş, halter vb. ağır kuvvet ve dayanıklılık etkinliklerinin ne zaman ve ne kadar süre yapıldığına bağlı olarak çocuğun büyümesini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Fiziksel aktivite kemiğin büyümesine katkı sağlar ve kemikte bulunan mineral yoğunluğunu (kemiği güçlendirir, kırılabilirliği azaltır) artırır. Başka bir açıdan, aşırı hareketsizliğin ise kemik gelişimine zararlı etkisi olduğu gibi büyümeyi zarara uğratabileceği unutulmamalıdır (Gabbord, 1996 ; Gallahue ve Ozmun, 2006).

Biyomekanik: İnsanların hareket edebilmeleri için gerekli bütün hareketler temel mekanik kurallar doğrultusunda farklı yollarda gerçekleşir. Bu mekanik kurallar denge, güç uygulayabilme ve güce karşı koyabilme şeklinde sıraya konulabilir. Birçok hareket bu üç kuralın birleşimi sonucunda meydana gelir. Hemen hemen tüm hareketlerimizde denge unsuru ön plandadır. Bunun yanında yaptığımız birçok

lokomotor ve manipulatif yeteneklerde de güç uygulayabilmeye ve güce karşı koyabilmeye ihtiyaç duymaktayız. Örneğin bir jimnastikçi salto yaparken inişte dengesini sağlamak zorundadır yada bir tenisçi gelecek olan topa karşı gerektiği şekilde güç uygulayabilmeli ve topun hızına karşı koyabilmelidir (Gallahue ve Ozmun, 2006).

2.2.2.Beden Eğitiminin Motor Gelişimine Etkisi

Ünlü pedagog Dr. Karl Gaulhefer “Bedensel Eğitim beden yolu ile genel eğitimidir. Beden, bu eğitimin etkinlik yapılan yeridir, amaç ise insanın tümlüğüdür demektedir.

Beden eğitimi; değişik bedensel hareketlerle alet kullanarak veya kullanmadan insan vücudunun anatomik,fizyolojik ve psikolojik açıdan güçlenmesidir. Bedenin eğitilip istenilen düzeye gelmesi olarak da ifade edilebilir.

Motor gelişimde çocuk atma,tutma,koşma,atlama,zıplama,tırmanma gibi bir çok temel hareketi mükemmelleştirmek için bu hareketleri tekrarlayıcı ve destekleyici etkinliklere ihtiyaç duyar.Beden eğitimi ile bu etkinlikleri yapılandırılmış olarak yapma imkanı bulur.

Beden eğitiminin katkıları

Sağlıklı olma : Sağlıklı olmanın gelişim için önemi büyüktür çocuk sağlıklı olduğu sürece normal gelişim gösterir ve çevresindekilere uyum sağlar.Sağlıklı olmakta beden eğitimi de etkilidir nitekim yaşlılarından çok fazla kilolu bir çocuğun yada kronik rahatsızlığı olan bir çocuğun motivasyonu da düşük olabilmektedir.Mutlu ve olumlu bir gelişim gösterememektedir.

Duyusal rahatlama : Çocuklar hareket ettikçe enerjilerini boşaltır ve rahatlama yaşarlar. Özellikle yapılandırılmış çaba sarf etmeleri gereken egzersizlerle fiziksel rahatlama bunun sonucunda da psikolojik rahatlama yaşarlar.

Özgürlük : Çocuklar kendi kendilerine yaptıkları her işten keyif alırlar.Kendilerini yeterli hissetmek bir işi yapabilme duygusu onlara güven verir.Böylelikle kendine duyduğu güvenle yetişkine bağımlılığı ortadan kalkar ve özgürleşir.Bunun aksi hallerinde çocuklar yetişkine bağımlı,güvensiz ve hırçın olurlar.

Sosyalleşme : Motor gelişimi iyi olan çocuk girdiği her ortamda dikkat çeker ve arkadaşları tarafından daha çabuk benimsenir.Ayrıca planlı egzersizlerde sırasını bekleme,grup olma,iş birliği yapma,sabırlı olmayı da öğrenir.Yine motor gelişimi ileri

olan çocuklar liderlik özelliklerini toplumsal becerilerle birleştirmeyi bu egzersizlerle kazanırlar.

Benlik gelişimi: Çocuğun hareket becerisinin gelişmesi ile oluşan öz güven daha sonra kendisine duyduğu olumlu düşünceye dönüşmektedir.Çocuk fiziksel alanda başardıkça diğer alanlarda da psikolojik güvenle daha olumlu tutum sergileyecektir.

Beyer E.(1987)' e göre ; erken yaşta beden eğitiminin amaçları şu şekildedir:

- Çocukları hareket etme arzusu ve ihtiyacını karşılaması.
- Çocukların hareket etme ve oyun oynama mutluluğunu sağlaması.
- Her çocuğa hareket ile kendini ifade etme olanağının verilmesi
- Diğer çocuklarla beraber veya maddi ve manevi dünyası ile hareket etme becerilerinin tanınması ve geliştirilmesi.
- Çocukların ortak oyunlara ve hareket faaliyetlerine katılmalarının sağlanması.
- Sürekli değişen hareket durumları ve kullanılan aletlerin özelliklerini tanıyarak , bilişsel özelliklerinin geliştirilmesi.

2.3.Anne Baba Tutumları

Tutum

Toplum içerisinde beraber yaşayan insanlar, birlikte olmaya ve yaşantıları paylaşmaya mecbur kalırlar. İnsan, yaşamının her anında özellikle yakın çevresinde bulunan kişilerle etkileşim içinde olmaya ihtiyaç duyar . Bu etkileşim sürecinde, bireyin sergilediği birçok davranış, başka bireylerle olan ilişkileri algılamasına, değerlendirmesine ve onlar üzerinde bıraktığı yargılara bağlı olarak ortaya çıkar. Bireyin davranışları üzerinde yönlendirici rol oynayan bu etkiye “tutum” denir (Çiftçi, 1997).

Anne-baba tutumunu ise anne , baba ve çocuk arasındaki etkileşimin türü şeklinde açıklayabiliriz.Anne-baba tutumlarını iki ana başlık altında inceleyebiliriz.

1. Olumsuz anne-baba tutumları
2. Olumlu anne-baba tutumları

2.3.1.Olumsuz Anne-Baba Tutumları

1. Aşırı Koruyucu Ve Kaygılı Anne-Baba Tutumu : Bu Tutumda;

- Anne baba çocuğun her davranışına müdahale eder.
- Sürekli çocuğa yaşından daha küçükmüş gibi davranıp benliğine müdahale eder.
- Aile aşırı koruyucu ve vericidir.

➤ Çocuğun kendini tanımasını ve yapabileceklerini fark etmesini ,kendine güven duymasını engelleyen bir anne-baba tutumudur.

➤ Çocuğun bireyselleşme çabalarına darbe vuran bir tutumdur.

Bu tutumla yetişen çocuklar; Bağımlı kişilik yapısı geliştirirler. Çocuk kendi başına karar vermede güçlükler yaşar. Çocuğun kendine güveni gelişmemiştir. Genelde tek başına bir işe başlama ya da sürdürme becerilerini gösteremezler. Dışa dönük ilişkiler geliştirmekte zorlanırlar, arkadaşlık kurmakta , bir gruba kendini kabul ettirmede çekingen olurlar(Yavuzer, 1997).

2.Aşırı Baskıcı Ve Otoriter Anne-Baba Tutumu : Bu tutumda ;

- Ailede katı bir disiplin anlayışı ve baskıcı bir tutum vardır.
- Çocuktan ailenin kurallarına koşulsuz uyulması beklenir.
- Aile içinde korku hakimdir ve çocuk korku ile büyür.
- Anne-babanın çocuğu sürekli eleştiriyor olması çocuğu çekingen yapar.
- Çocuk attığı her adımda yanlış yapma korkusu içindedir.
- Kendine güven duygusu gelişmez.
- Duygu ve düşüncelerini içine atarak onları bastırır.

Bu tutumla yetişen çocuklarda; Saldırgan ve uyumsuz davranışlar görülür. Evde karşılaştığı olumsuz davranışları çevresine ve arkadaşlarına sergiler.Sürekli eleştirildiği için benlik saygısı geliştiremedikleri saptanır. (Yavuzer, 1997).

3.Sınırsız Özgürlükçü Anne-Baba Tutumu : Bu tutumda ;

- Bu tutumu gösteren ailelerde çocuğa aşırı düşkünlük ve hoşgörü vardır.
- Aile çocuk ilişkisinde sınırlar ve kurallar belli değildir.
- Çocuk evde patronudur, ve her istediği, istediği anda yapılır.
- Aile çocuğun istek ve arzularını sorgulamaz

Bu tutumda yetişen çocuklar; Bencil, doyumsuz, kırılğan, her dediğinin anında olmasını isteyen, sabırsız bireyler olabilirler. Doyumsuzluk ve iç boşluk vardır. Kuralsızlığa alışan çocuk, sosyal ortamlarda(okul gibi) kurallarla karşılaştığında uyum sağlamakta zorlanırlar. (Yavuzer, 1997).

4.Mükemmeliyetçi Anne-Baba Tutumu: Bu tutumda ;

- Bu tutumu benimseyen anne babalar çocuklarını akademik, sosyal, sanatsal, sportif vb. her alanda kusursuz olmasını beklerler.
- Aile beklentilerini karşılaması için çocuğun yoğun bir eğitim sürecine tabi

tutar.

- Çocuktan beklentiler yaşının ve kapasitesinin üzerindedir.
- Bu tip anne babalar çocuklarından en iyisini bekler, kendi gerçekleştiremediği yaşantıları çocuklarının gerçekleştirmesini ister.
- Çocuklarını olduğu gibi kabul etmezler, kural ve kalıpları vardır.
- Çocuklarının dört dörtlük olmasını ve mükemmel ölçülerde davranmasını beklerler.

Bu tutumda yetişen çocuklar ; Kendi doğal iç güduları ve kurallar arasına sıkışıp kalmış durumdadır. Sürekli bir iç çatışma halindedir bu da onu mutsuzluğa iter. Fikirleri genellikle çok katıdır. Her işte üstün olmak ister ve bunu başaramadığı noktada hayal kırıklığına uğrar bunun sonucunda nefret duygusu ortaya çıkar. Çalışmayı tamamen bırakabilir ve aşağılık duygusu gelişir(Yörükoğlu, 1996).

5. Tutarsız Anne-Baba Tutumu : Bu tutumda ;

- Anne babanın tutumu belirli değildir.
- Yukarıda belirtilen tutumların hepsini de zaman zaman uygular.
- Anne ve babanın tutumları arasında da farklılıklar vardır.
- Bir otorite ve disiplin vardır fakat belirsizdir.

Bu tutumda yetişen çocuklar ; Ne zaman ve nerede ne yapacağını bilemez. Çocuk anne veya babanın tepkisini tahmin edemez ve bu nedenle kendini güvende hissetmez. Çocuk çevresindeki insanlara güvenmeyen, her şeyden şüphelenen, kararsız bir kişilik yapısı geliştirebilir. Yetişkinliğinde davranışlarını çevresindekilere göre ayarlar.Sürekli tedirginlik ve gerginlik yaşar(Yavuzer,1997) .

2.3.2.Olumlu Anne-Baba Tutumları

1. Demokratik Anne-Baba Tutumu : Bu tutumda ;

- Anne ve baba çocuğa koşulsuz kabul gösterir.
- Anne baba çocuğa anlayış ile yaklaşır ve çocukla ilgilenir.
- Aile çocuğa rehberlik yapar. Ancak karar çocuğa aittir.
- Anne baba çocuk için iyi bir modeldir.
- Anne baba çocuğuna kabul edici ve sevgi dolu yaklaşır.
- Çocuğun yaşayarak öğrenmesine izin verirler.
- Çocuklarını ayrı bir birey olarak kabul ederler ve yaşına, durumuna uygun seçenekler sunarlar.

- Çocuğun ilgilerini göz önünde tutarak yeteneklerini geliştirecek ortamı hazırlar.
- Anne babanın birbirlerine ve çocuklarına karşı tutum ve duyguları açık ve nettir.
- Aile içinde güven ve şeffaflık vardır.
- Sorunları nasıl çözeceklerini birlikte tartışır ve çözüm yolu araştırırlar.
- Çocuklarını desteklerler.
- Belirli kurallar vardır.

Bu tutumda yetişen çocuklar ; Sağlıklı sosyal uyum kurabilen, işbirliğine hazır, arkadaş canlısı, yaratıcı,bağımsız,başarılı, duygusal yönden dengeli ve mutlu bireylerdir.Çocuk nerede ne yapması gerektiğini bilir. Saygılı, sorumluluklarını bilen ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilen bireylerdir(Yörükoğlu ,1996).

2.4.Beden Eğitimi Ve Spora Katılımda Ailenin Etkisi

Aile, yüz yüze ve samimi ilişkilerin en kuvvetli olduğu ilk gruplardır. Bu nedenle aile, kişinin değer ve tutumlarının meydana gelmesinde, ilk etkilerin sağlaması yönünden ayrı bir öneme sahiptir. Boş zaman değerlendirme eğitiminin ilk başladığı yer ailedir.Aile, üyelerine boş zaman değerlendirme yöntemini sistematik olarak öğretmez; tesadüfi ve dağınık olarak öğretmeye çalışır.Yani birey bunu aileden yaşantılar yoluyla öğrenir. Bir ailenin, üyelerine öğreteceği boş zaman değerlendirme faaliyetleri; ailenin ekonomik düzeyine , eğitim durumuna , içinde bulunduğu kültür gruplarına göre değişebilmektedir. Bir boş zaman faaliyeti olarak da karşımıza çıkan spor gruplarına katılıp katılmamak bu çerçevede değerlendirilebilir.Nitekim ABD’de yapılan bazı araştırmalar bu düşüncüyü desteklemektedir.Bu araştırmanın sonuçlarına göre kişinin spora karşı tutumunu belirleyen en önemli değişkenler; ailesi, ailesinin kültür yapısı, ailesinin spora bakış açıları çerçevesinde çevresinden aldığı tepki,ekonomik imkan,sosyal durumu, çocukluğundaki spor faaliyetleri ve ailenin sosyal sınıf geçmişi dir(Hasbrook ve ark., 1981).

3. MATERYAL METOT

Bu kısımda araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma Samsun Atakum ilçesinde bulunan İlköğretim 1. sınıfta okuyan, öğrenci velilerinin Beden Eğitimi dersine karşı tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve betimsel olarak ele alınmıştır.

Evren Ve Örneklem

Evren

Araştırmanın örneklemini Samsun'un Atakum ilçesine bağlı bulunan 27 ilkokuldan, 1.sınıfta okuyan öğrencilerinin velileri oluşturmaktadır.

Atakum ilçesindeki ilkokulların ve bu okullarda okuyan öğrencilerin tespitinde Atakum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilerden yararlanılmıştır.Elde edilen veriler sonucunda Atakum ilçesindeki 27 ilkokulun isimleri, bu okullarda okuyan 1. sınıf öğrencilerinin sayıları tespit edilmiştir.Sonuç olarak Atakum ilçesindeki ilkokullarda 1. sınıfa giden öğrencilerin ebeveynleri (1871 öğrenci) araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örneklem

Örneklem büyüklüğü, %90 güvenirlik aralığında ve $d= \pm 5$ sapma miktarı dikkate alınarak 237 (alt sınır) olarak hesaplanmıştır.Örneklem grubunu oluşturan veliler 5 devlet okulu ve 2 özel okuldan seçilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Teorik bilgiler elde edildikten sonra araştırmada kullanılacak veri toplama araçları belirlenmiştir.Verdi toplama araçları olarak "kişisel bilgi formu" ve "tutum ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan öğrenciler ve ana- babaları hakkında bilgi toplamak amacıyla bu araştırmada inceleme konusu olan bağımsız değişkenlerle ilgili 21 sorudan oluşmaktadır (EK-1). Bunlar:

Cinsiyet

Yaş aralığı

Eğitim durumu

Ailenin gelir seviyesi
Çocuğun cinsiyeti
Çocuğun öğretmeninin cinsiyeti
Çocuğun gittiği kurum
Çocuğun bir spor kulübüne bağlı olarak spor yapma durumu
Velinin spor yapma durumu
Çocuğun her hafta kaç dakika beden eğitimi dersi yapma durumu
Çocuğun beden eğitimi dersini ne kadar enerjik bir şekilde geçiriyor olma durumu
Çocukla birlikte spor yapıyor olma durumu
Çocuğun formda olma durumu
Çocuğun öğretmenin yaşam tarzı
Çocuğun spor gelişimini izleme durumu
Çocuğu çok iyi yaptığı bir spor faaliyeti için ödüllendirme durumu
Spor yapan çocukların bedensel gelişim durumu
Çocuk sporları ile ilgili bilgi sahibi olma durumu
Erken yaşta çocukların hangi spora gitmeleri gerektiği
Çocuğunuzu spora teşvik etme durumu
Çocukların kaç yaş aralığında spora başlaması gerektiği
Araştırmada bağımlı değişkenler olarak “Tutum Ölçeği” puanları, bağımsız değişkenler olarak da “Kişisel Bilgi Formu”ndaki demografik veriler kullanılmıştır.

Tutum ölçeği

Veri toplama aracı olarak Öncü (2007) tarafından geliştirilen öğrenci velileri için tutum ölçeği kullanılmıştır(EK-2).

Ölçek , 5’li Likert tipindedir.Toplamda 21 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. Bu maddelerden 13’ü olumlu, 8’i olumsuzdur. I.Faktörde 8, II.Faktörde 5, III.Faktörde 4 ve IV.Faktörde de 4 madde bulunmaktadır. Olumlu tutum ifadelerinin seçenekleri “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde sıralanmış; 5, 4, 3, 2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerin seçenekleri ise 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde ters olarak puanlanmıştır. Ölçekte alınan en yüksek puan 105, en düşük puan ise 47’dir. Tutum ölçeği çalışmasında puan ortalaması 85,70 ve standart sapma 11,32 olarak bulunmuştur.

4. BULGULAR

Yapılan analizi sonuçlarında; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile ebeveynlerin cinsiyeti arasında ölçeğin tümü ve diğer her bir alt faktörü için anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 1)

Tablo 1 : Ebeveynlerin Cinsiyetlerinin Tutum Ölçeğine Göre Puan Dağılımı

		N	Ortalama	Standart sapma	En Az	En Çok	F
Toplam	Bayan	212	60,52	0,41	40,00	95,00	,017
	Bay	88	60,61	0,50	52,00	75,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Bayan	212	35,62	0,39	14,00	75,00	,0759
	Bay	88	36,19	0,41	28,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Bayan	212	9,97	0,23	5,00	19,00	,190
	Bay	88	9,80	0,28	5,00	17,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Bayan	212	7,56	0,14	4,00	14,00	2,983
	Bay	88	7,11	0,21	4,00	12,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Bayan	212	7,37	0,17	4,00	15,00	,195
	Bay	88	7,51	0,26	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Tablo 2 de, araştırmaya katılan ana-babaların tutum ölçeği ve alt faktörlerinden aldıkları puanların ebeveynlerin yaş gruplarına göre anlamlı fark oluşturma durumu sunulmuştur. Buna göre ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, ebeveynlerin yaş gruplarına göre işlevsel boyutta anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.01$).Ortaya çıkan sonuçlara göre 20-30 yaşındaki ebeveynler 40 ve üstündekilerden, 35-40 yaşındakilerden ve 30-35 yaşındakilerden daha yüksek puan ortalamasına sahiptir

Tablo 2 : Ebeveynlerin Yaş Aralıklarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	20-30(1)	36	62,53	0,95	54,00	74,00	2,188
	30-35(2)	107	59,76	0,61	42,00	95,00	
	35-40(3)	94	60,60	0,52	40,00	74,00	
	40 ve üstü(4)	63	60,68	0,68	42,00	75,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	20-30(1)	36	35,58	0,78	19,00	40,00	,362
	30-35(2)	107	35,96	0,59	16,00	75,00	
	35-40(3)	94	35,39	0,51	14,00	40,00	
	40 ve üstü(4)	63	36,19	0,52	23,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlev	20-30(1)	36	11,50	0,64	5,00	19,00	3,94*
	30-35(2)	107	9,50	0,30	5,00	18,00	
	35-40(3)	94	9,80	0,28	5,00	16,00	
	40 ve üstü(4)	63	9,90	0,38	5,00	17,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	20-30(1)	36	7,92	0,35	4,00	13,00	1,41
	30-35(2)	107	7,21	0,19	4,00	14,00	
	35-40(3)	94	7,60	0,21	4,00	14,00	
	40 ve üstü(4)	63	7,29	0,27	4,00	14,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	20-30(1)	36	7,53	0,44	4,00	15,00	1,47
	30-35(2)	107	7,09	0,23	4,00	13,00	
	35-40(3)	94	7,81	0,27	4,00	15,00	
	40 ve üstü(4)	63	7,30	0,30	4,00	13,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Ebeveynlerin eğitim durumları ile tutum ölçeğinden aldıkları puanlar arasında algısal ve destek boyutlarında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p>0,01$) (Tablo3). Buna göre lise düzeyinde eğitim alanların algısal boyutta aldıkları puanlar lisansüstü, lisans, ortaokul ve ilkokula oranla daha yüksektir.

Tablo 3 : Ebeveynlerin Eğitim Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

	N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LS D	
Toplam	İlkokul(1)	59	60,15	0,89	40,00	75,00	,758
	Ortaokul(2)	23	60,39	0,89	54,00	68,00	
	Lise(3)	72	61,51	0,74	53,00	95,00	
	Lisans(4)	121	60,36	0,45	42,00	73,00	
	Lisansüstü(5)	25	59,72	1,10	51,00	71,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	İlkokul(1)	59	33,58	0,75	14,00	40,00	4,118*
	Ortaokul(2)	23	34,70	0,95	22,00	40,00	3>5,4,
	Lise(3)	72	36,63	0,71	28,00	75,00	2,1
	Lisans(4)	121	36,42	0,38	16,00	40,00	
	Lisansüstü(5)	25	36,52	1,05	23,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	İlkokul(1)	59	10,34	0,43	5,00	18,00	,533
	Ortaokul(2)	23	10,00	0,59	5,00	16,00	
	Lise(3)	72	9,96	0,40	5,00	19,00	
	Lisans(4)	121	9,79	0,26	5,00	17,00	
	Lisansüstü(5)	25	9,36	0,61	5,00	16,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	İlkokul(1)	59	8,10	0,32	4,00	14,00	3,870*
	Ortaokul(2)	23	7,78	0,37	5,00	12,00	1>2,3,
	Lise(3)	72	7,64	0,25	4,00	14,00	4,5
	Lisans(4)	121	7,07	0,16	4,00	14,00	
	Lisansüstü(5)	25	6,68	0,36	4,00	12,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	İlkokul(1)	59	8,14	0,33	4,00	15,00	2.146
	Ortaokul(2)	23	7,91	0,44	5,00	13,00	
	Lise(3)	72	7,29	0,28	4,00	13,00	
	Lisans(4)	121	7,09	0,22	4,00	15,00	
	Lisansüstü(5)	25	7,16	0,57	4,00	13,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Ailelerin gelir durumları ile tutum ölçeğinin tamamı ve diğer tüm alt faktörler için anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo4).

Tablo 4 : Ailelerin Gelir Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F
Toplam	Yüksek	85	60,53	0,52	49,00	73,00	,003
	Orta	190	60,56	0,41	42,00	95,00	
	Ortanın altı	25	60,48	1,67	40,00	74,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Yüksek	85	36,29	0,44	23,00	40,00	1,888
	Orta	190	35,79	0,38	21,00	75,00	
	Ortanın altı	25	34,00	1,52	14,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Yüksek	85	9,94	0,32	5,00	18,00	,253
	Orta	190	9,85	0,23	5,00	19,00	
	Ortanın altı	25	10,32	0,73	5,00	18,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Yüksek	85	7,20	0,20	4,00	14,00	2,510
	Orta	190	7,43	0,15	4,00	14,00	
	Ortanın altı	25	8,24	0,54	4,00	13,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Yüksek	85	7,09	0,23	4,00	12,00	1,324
	Orta	190	7,49	0,19	4,00	15,00	
	Ortanın altı	25	7,92	0,54	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Ortaya çıkan verilere göre spor yapma durumu ile alınan puanlar arasında algısal, destek ve önem boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p>0.01$) (Tablo5).Sonuçlara göre spor yapan veliler yapmayanlara oranla algısal boyutta daha yüksek puan alırken destek ve önem boyutlarında spor yapmayanların puanlarının daha yüksek olduğu kaydedilmiştir.

Tablo 5 : Ebeveynlerin Spor Yapma Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	Evet(1)	78	60,18	0,64	53,00	95,00	,439
	Hayır(2)	222	60,68	0,38	40,00	75,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet(1)	78	37,46	0,63	27,00	75,00	11.287*
	Hayır(2)	222	35,20	0,33	14,00	40,00	1>2
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet(1)	78	9,33	0,30	5,00	17,00	3.762
	Hayır(2)	222	10,12	0,22	5,00	19,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet(1)	78	6,68	0,18	4,00	12,00	14.767**
	Hayır(2)	222	7,69	0,14	4,00	14,00	2>1
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet(1)	78	6,71	0,25	4,00	12,00	8.861*
	Hayır(2)	222	7,66	0,17	4,00	15,00	2>1
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Elde edilen verilere göre çocuklarla beraber spor yapma durumu ile alınan puanlar arasında tutum ölçeğinin toplamında anlamlı farklılık vardır. Bununla beraber işlevsel, destek ve önem boyutlarında da anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,01$) (Tablo6). Buna göre çocukları ile spor yapmayanlar yapanlara oranla toplamda daha yüksek puanlar almıştır. Yine sonuçlara göre işlevsel, destek ve önem boyutunda da çocukları ile spor yapmayanlar daha yüksek puanlar almışlardır.

Tablo 6 : Ebevenlerin Çocukları İle Beraber Spor Yapma Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	Evet(1)	73	58,53	0,47	42,00	69,00	12.571**
	Hayır(2)	227	61,19	0,40	40,00	95,00	2>1
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet(1)	73	36,81	0,53	16,00	40,00	3.750
	Hayır(2)	227	35,46	0,36	14,00	75,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet(1)	73	8,68	0,30	5,00	17,00	15.974**
	Hayır(2)	227	10,31	0,21	5,00	19,00	2>1
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet(1)	73	6,55	0,19	4,00	12,00	18.916**
	Hayır(2)	227	7,71	0,14	4,00	14,00	2>1
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet(1)	73	6,49	0,26	4,00	12,00	13.918**
	Hayır(2)	227	7,71	0,16	4,00	15,00	2>1
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Aşağıdaki tabloya göre velilerden çocuğunun spor gelişimini takip edenler, takip etmeyenlerden daha toplamda düşük puan almıştır ($p>0.01$). Veri sonuçlarına göre; işlevsel boyutta da anlamlı farklılık saptanmış ve çocuklarının spor gelişimini izlemeyenlerin izleyenlerden daha fazla puan aldıkları ortaya çıkmıştır ($p>0.01$). Ayrıca destek ve önem boyutunda da anlamlı farklılık saptanmış ve yine “hayır” cevabı verenlerin “evet” cevabı verenlere oranla daha yüksek puan aldıkları kaydedilmiştir ($p<0.01$) (Tablo 7).

Tablo 7: Ailelerin Çocuklarının Spor Gelişimi İzleme Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	Evet(1)	195	59,76	0,36	40,00	74,00	11.069*
	Hayır(2)	105	62,01	0,64	42,00	95,00	2>1
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet(1)	195	36,09	0,34	14,00	40,00	1.927
	Hayır(2)	105	35,22	0,58	19,00	75,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet(1)	195	9,58	0,21	5,00	19,00	6.709*
	Hayır(2)	105	10,54	0,32	5,00	18,00	2>1
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet(1)	195	7,09	0,14	4,00	14,00	15.857**
	Hayır(2)	105	8,06	0,20	4,00	14,00	2>1
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet(1)	195	6,99	0,16	4,00	13,00	16.774**
	Hayır(2)	105	8,19	0,26	4,00	15,00	2>1
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Tablo 8'e göre ailelerin çocukları spora teşvik etme durumları ile aldıkları puanlar arasında algısal ve önem boyutunda anlamlı farklılık saptanmış; algısal boyutta çocuklarını spora teşvik eden ebeveynler, çocuklarını spora teşvik etmeyenlere göre daha yüksek puan alırken önem boyutunda; çocuklarını spora teşvik etmeyenler daha yüksek puan almışlardır ($p>0.01$). Yine destek boyutunda da anlamlı farklılık ortaya çıkmış ve çocuklarını spora teşvik etmeyenler daha yüksek puan almışlardır($p<0.01$) (Tablo8).

Tablo 8: Anne-Babaların Çocuklarını Spora Teşvik Etme Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	Evet(1)	261	60,39	0,34	40,00	95,00	1.440
	Hayır(2)	39	61,56	1,08	42,00	74,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet(1)	261	36,08	0,32	14,00	75,00	6.688*
	Hayır(2)	39	33,79	0,89	16,00	40,00	1>2
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet(1)	261	9,80	0,19	5,00	18,00	3.011
	Hayır(2)	39	10,72	0,58	5,00	19,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet(1)	261	7,25	0,12	4,00	14,00	17.183**
	Hayır(2)	39	8,67	0,40	4,00	14,00	2>1
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet(1)	261	7,27	0,15	4,00	15,00	7.047*
	Hayır(2)	39	8,38	0,43	4,00	15,00	2>1
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Veri sonuçlarına göre; algısal ve destek boyutunda anlamlı farklılık oluşmuştur. Algısal boyutta “evet” cevabı verenler “hayır” cevabı verenlere göre daha yüksek puanlar alırken ($p>0.01$) destek boyutunda “hayır” cevabı verenler “evet” cevabı verenlerden daha yüksek puan almışlardır ($p<0.01$) (Tablo9).

Tablo 9 : Ailelerin Çocuklarını İyi Yaptığı Bir Spor İçin Ödüllendirme Durumlarının Tutum Ölçeğine Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F/LSD
Toplam	Evet(1)	258	60,45	0,34	40,00	95,00	.581
	Hayır(2)	42	61,17	1,10	42,00	74,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet(1)	258	36,05	0,32	14,00	75,00	4.934*
	Hayır(2)	42	34,14	0,89	16,00	40,00	1>2
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet(1)	258	9,78	0,19	5,00	19,00	3.453
	Hayır(2)	42	10,74	0,51	5,00	18,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet(1)	258	7,26	0,12	4,00	14,00	13.229**
	Hayır(2)	42	8,48	0,33	4,00	14,00	2>1
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet(1)	258	7,35	0,15	4,00	15,00	1.253
	Hayır(2)	42	7,81	0,41	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin yaşam tarzının ailelerin tutumu üzerinde tutum ölçeğinin tümünde ve tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo10).

Tablo 10: Çocukların Öğretmeninin Yaşam Tarzının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F
Toplam	Evet	273	60,55	0,34	40,00	95,00	.004
	Hayır	27	60,48	1,11	49,00	71,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet	273	35,88	0,31	14,00	75,00	.882
	Hayır	27	34,89	1,05	23,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet	273	9,92	0,19	5,00	19,00	.000
	Hayır	27	9,93	0,62	5,00	17,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet	273	7,41	0,12	4,00	14,00	.280
	Hayır	27	7,63	0,45	4,00	14,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet	273	7,35	0,14	4,00	15,00	1.891
	Hayır	27	8,04	0,62	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Aşağıdaki tabloda çocukların cinsiyetleri ile velilerin tutumları arasındaki ilişki ele alınmış ve ölçeğin tamamında ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı kaydedilmiştir ($p>0.05$) (Tablo11).

Tablo 11: Çocukların Cinsiyetlerinin Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F
Toplam	Kız	177	60,66	0,44	42,00	95,00	.174
	Erkek	123	60,38	0,50	40,00	75,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Kız	177	35,94	0,42	16,00	75,00	.391
	Erkek	123	35,56	0,42	14,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Kız	177	10,01	0,24	5,00	19,00	.354
	Erkek	123	9,79	0,28	5,00	18,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Kız	177	7,37	0,14	4,00	14,00	.404
	Erkek	123	7,52	0,20	4,00	14,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Kız	177	7,34	0,19	4,00	15,00	.332
	Erkek	123	7,51	0,22	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

Aşağıdaki tabloda ebeveynlerin çocuklarını formda görme durumlarının tutum ölçeğinin tümünde, tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$)(Tablo12).

Tablo 12 : Ebeveynlerin Çocuklarının Formda Olduğunu Düşünme Durumlarının Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

		N	Ort.	St. Sapma	Min.	Max.	F
Toplam	Evet	225	60,40	0,39	40,00	95,00	.636
	Hayır	75	61,00	0,62	42,00	74,00	
	Toplam	300	60,55	0,33	40,00	95,00	
Algısal	Evet	225	35,94	0,35	14,00	75,00	.758
	Hayır	75	35,33	0,61	16,00	40,00	
	Toplam	300	35,79	0,30	14,00	75,00	
İşlevsel	Evet	225	9,84	0,21	5,00	19,00	.615
	Hayır	75	10,16	0,37	5,00	18,00	
	Toplam	300	9,92	0,18	5,00	19,00	
Destek	Evet	225	7,36	0,14	4,00	14,00	1.187
	Hayır	75	7,65	0,21	4,00	13,00	
	Toplam	300	7,43	0,12	4,00	14,00	
Önem	Evet	225	7,27	0,16	4,00	13,00	3.185
	Hayır	75	7,85	0,32	4,00	15,00	
	Toplam	300	7,41	0,14	4,00	15,00	

5. TARTIŞMA

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutum ölçeğinden ve her bir alt faktöründen aldıkları puanların orta seviyede bir ortalamaya sahip olduğunu bu noktada tutumlarının da genelde olumlu yönde ağırlık kazandığını göstermektedir.

Sonuçların bu şekilde oluşmasına, başlıca etken olarak okullarda yapılan beden eğitimi dersinin amacına uygun yapılamamasının neden olduğu söylenebilir. Özellikle devlet okullarındaki materyal ve ortam eksikliği nedeniyle dersin yeterince aktif yapılamamasında önemli etkiye sahip olduğu düşünülebilir. Bir çok okulun kapalı spor salonu olmadığı için aktif çalışmalar genellikle havanın güzel olduğu günlerde yapılabilmektedir. Bununla beraber yine materyal konusunda da eksiklikler önemli boyutlardadır. Bu durumun sebep olduğu beden eğitimi dinlenme, top oynama, test çözme dersi şeklindeki yargı devam etmektedir.

Bunun yanında zamanının büyük bir kısmını televizyon ve bilgisayar karşısında geçiren bir çocuk kitlesinin ortaya çıkardığı ve hızla artan obeziteli çocuk sayısı da velilerin harekete, spora karşı ilgilerini güçlü tuttuğu savunulabilir. Tutumların bu yönde olmasında bir başka etken olarak da kitle-iletişim araçlarının etkinliği ileri gösterilebilir.

Ayrıca günümüzde özellikle bayanların izledikleri sabah programlarının gündeminde de sıkça olan diyetisyenlerin zayıflamak ve formda kalmak için spor yapmanın önemine dikkat çekmeleri tutumların olumsuz yönde olmasına engel olduğu düşünülebilir. Bununla beraber televizyonlarda spor içerikli yayınların yapılması, reklamlarda spor ile ilgili simgelerin sıkça kullanılması ve bazı spor gruplarındaki kişilerin yüksek gelir elde etmesi de ailelerin aslında spora destek vermelerinde etkili olabilir. Aileler spora karşı olumlu tutum sergilese de okullarda verilen beden eğitimi dersine yeterince olumlu tutum sergilememiş ve tarafsız kalmışlardır. Bu duruma bir başka etken olarak da ailelerin spora bakış açılarını göstermek mümkün olmaktadır birçok veli okullarda verilen beden eğitimi dersini spor niteliğinde görmemektedir. Bu konuda Tanyeri (2010)'nin yaptığı çalışma da velilerin okullardaki beden eğitimi çalışmaları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını saptanmıştır. Bu acıdan yaptığımız çalışma Tanyeri (2010)'nin yaptığı çalışma ile benzer sonuçlar göstermiştir.

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile ebeveynlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.(Tablo 1). Öncü'nün (2007), yaptığı çalışmada da ebeveynlerin cinsiyetleri ile tutumlar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yine eş değer çalışmaların bazılarında çocukların cinsiyeti (Haris,1999) bazı çalışmalarda da ebeveynlerin cinsiyeti (Cohen,2005) ile tutumlar arasında belirgin bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Çalışmanın sonuçları diğer araştırmacıların sonuçlarına benzer bulunmuştur. Bu durumun oluşmasında en önemli etkenlerden biri bayanların özellikle zayıflama amaçlı olarak spora yönelmeleri olabilir. Erkeklerin de eğlenme, sosyalleşme, güzel vakit geçirme ve fit bir vücuda sahip olma gibi nedenlerle spora yatkınlıkları bu durumu etkileyebilir. Bunun yanı sıra bir çok erkeğin en azından haftada bir halı saha maçlarına katılımı ile spora dâhil olmaları da sonuçları etkilemiş olabilir. Sporu meslek olarak yapan bireylerin yüksek gelir elde etmeleri de velilerin sporu desteklemelerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bir diğer sonuç; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarıyla velilerin yaş grupları arasında 'İşlev' boyutunda anlamlı farklılıkların olduğudur (Tablo 2).Buna göre; yaş ilerledikçe tutumlar olumsuzya yönelmiştir. Buna sebep olarak yüksek puan alan 20-30 yaşlarında bireylerin vücutlarına daha dikkat etmelerini gösterebiliriz. Genç bireylerin spor yapma oranları ilerleyen yaşlardakilerin spor yapma oranlarından fazla denilebilir nitekim genç bireyler özellikle kitle iletişim araçlarının da etkisi ile fit bir görünüme sahip olmak için sporu tercih ettikleri söylenebilir. Yine gençlerin sosyalleşme amaçlı spor yaptıkları da ifade edilebilir. Yetişme ortamı ve eğitim durumu da buna etki etmiş olabilir. Genç ebeveynlerin dünyaya geldikleri çevre ortamında spora önem artmış ve bireyler bu ortamda sporun önemini vurgulayan uyaranlarla yetişmişlerdir. Oysa orta yaş bireylerin yetiştikleri ortam sporu sadece elit kesimin yaptığı ve maddi imkânların gerektiği bir durumdur. Bu konuda Serarslan M.Z. (1990)'nin yaptığı çalışmada ifade edilmiştir ki 1986 yılında yapılan istatistiklere göre spor ile ilgilenen bireylerin sayısı ülke nüfusuna oranla oldukça düşüktür. Bu durumun sonucunda çalışmamızın sonuçları diğer çalışmaların sonuçları tarafından desteklenmiştir.

Bir diğer analiz sonuçları bize ailelerin beden eğitimi dersine tutumları ile eğitim durumu açısından anlamlı farklılık durumunu göstermektedir(Tablo 3). Bu sonuçlara göre özellikle alt boyutlardan destek, önem ve algısal boyutta anlamlı farklılık

bulunmuştur. Verilere göre eğitim seviyesi arttıkça algısal boyutta farklılıklar görülmüştür. Bu durumda bize eğitim seviyesi ile spora verilen önemin pozitif bir ilişki içinde olduklarını gösterebilir. Yine bu konuda Öncü E.(2007) yaptığı çalışmada eğitim durumu ile tutumlar arasında anlamlı farklılık bulunmamışken yaptığımız çalışmada ölçeğin alt boyutlarında bu farklılık saptanmıştır. Bu noktada çalışmamız diğer çalışma sonuçlarından farklı sonuçlar göstermiştir. Bu farklılaşmaya çalışmamızın yapıldığı çevrenin ve katılımcıların eğitim durumlarındaki farklılıkların neden olduğu savunulabilir.

Gelir durumlarının tutumlara etkisinin incelendiği veriler sonucunda; ailelerin gelir durumları ile tutumları arasında ölçeğin tümü ve alt boyutları için anlamlı bir farklılık bulunmamıştır(Tablo4).Bu da göstermektedir ki bireylerin spora bakış açıları maddi durumdan bağımsızlaşmış denebilir. Öncü E.(2007)'nin yaptığı çalışmada da gelir durumları ile tutumlar arasında anlamlı farklılık kaydedilmemiştir. Serarslan M.Z. (1990) yaptığı çalışmada 1900 lü yıllarda spor ile gelir durumu arasındaki etkinin pozitif olduğu görülmüştür. Bu veriler sonucunda çalışmamızın sonucunda diğer çalışmalarla benzer sonuçlar kaydedilmiştir. Günümüzde sporun maddi durumu iyi olan bireylerce yapıldığı düşüncesinin ortadan kalktığı herkes için spor anlayışının hâkimiyet kazandığı düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ailelerin spor yapıyor olmalarının, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Tablo 5). Spor yaptığını belirten ana-babaların puanları ölçeğin algısal boyutunda, spor yapmadığını belirten ana-babaların puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Buna rağmen destek ve önem boyutunda spor yapmayanların tutumları daha olumlu bulunmuştur. Tutumların en kuvvetli boyutu destek boyuttur. Buradan hareketle spor yapmayan bunu bir davranış haline getirememiş bireylerin, çocuklarının kendilerinin aksine spora yönelmesini de desteklediklerini söylemek mümkün olabilir. Nitekim spor yapmayanlar önem boyutunda da yüksek puanlar almışlardır bu spor yapmanın öneminin farkında olduklarını ve desteklediklerini gösterebilmekte olduğu savunulabilir. Bu sonuçlara sebep olarak son zamanlarda özellikle gençlik spor merkezlerinde, okullarda ve kitle iletişim araçları aracılığı ile yapılan veli bilgilendirmelerinin olumlu etkisi olduğu gösterilebilir. Özellikle öğretmenlerin veli görüşmeleri sırasında yaptıkları bilgilendirmeler olumlu etki yaratmış olduğu

düşünülebilir. Yine devletin spora verdiği desteğin, son yıllarda devlet tarafından açılan ve ücretsiz eğitim veren spor merkezlerinin artması da velilerin tutumlarını olumlu yönde etkilemiş olabilir. Bu görüşe ek bir sonuç da velilerin çocukları ile beraber spor yapma durumları ile tutumları arasındaki ilişkidir(Tablo6).Analiz sonuçlarına göre çocukları ile beraber spor yapmayanlar ölçeğin tümü ve işlev, destek ve önem boyutlarında yüksek puanlar almışlardır. Aslan F. (2002)'in yaptığı çalışmada katılımcıların sadece %23 nün ailesi spor yapmakta buna rağmen katılımcıları spora destekleyen en önemli etken yine aile olarak ortaya çıkmaktadır. Bu duruma neden olarak spor yapmayan ailelerin çocuklarının spor yapmalarını tercih etmeleri gösterilebilir. Çalışmamız bu sonuçlarla diğer çalışmalarla paralel sonuçlar göstermiştir.

Yapılan analizlere göre incelenen bir diğer faktör de ailelerin çocukların spor gelişimini izleme durumlarının tutumlarına etkisidir(Tablo 7).Elde edilen sonuçlara göre çocuğunun spor gelişimini izlemediğini belirten ebeveynler ölçeğin tümünde, işlev, destek ve önem boyutlarında daha yüksek puanlar almışlardır. Farklılığın yüksek olduğu destek ve önem boyutları da velilerin çocuklarının spor gelişimini izlemeseler bile bu konunun önemini farkında olup desteklediklerini kanıtlayıcı nitelikte olduğu savunulabilir. Öncü E.(2007)'nin yaptığı çalışmada spor yaptığını belirten aileler yapmayanlara oranla daha yüksek puanlar almışlardır. Bu durum bize çalışmamız bu noktada Öncü E. (2007)'nin çalışmasından farklı sonuçlar göstermiştir. Bu duruma araştırmanın yapıldığı velilerin çevresel faktörlerinin farklılık göstermesinin sebep olduğu düşünülebilir.

Çocuklarını spora teşvik etme durumunun tutumlara etkisini incelemek için yapılan analizlerde de benzer bir sonuca ulaşılmış ve destek ve önem boyutunda çocuğunu spora teşvik etmediğini söyleyen veliler daha yüksek puan almışlardır(Tablo8).Elde edilen son üç veri bize göstermektedir ki bireylerin yaşam biçimleri tutumlarının geneline yansımamakta olduğu savunulabilir.

Çocuklarını iyi yaptığı bir spor için ödüllendirmediğini söyleyen veliler ödüllendirenlere oranla destek boyutunda daha yüksek puan almışken algısal boyutta çocuklarını ödüllendirenler daha yüksek puanlar almışlardır(Tablo9). Bu durum bir yandan velilerin spor başarısı için çocuklarını ödüllendirmese de destek verdiklerini diğer yandan ise çocuklarını ödüllendirenlerin algılarının daha yüksek olduğunu göstermekte olduğu söylenebilir.

Çocukların öğretmenlerinin yaşam biçimi ile tutum ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır(Tablo10).Bu durum sonucunda velilerin yine kendi yaşam stillerinde olduğu gibi öğretmenin yaşam stilinden de bağımsız tutumlar sergiledikleri düşünülebilir. Bu duruma anne-babaların kendi yapamadıklarını çocuklarının yapmasına destek vermesi sebep olabilir.

Çocukların cinsiyetlerinin de ailelerin tutumları üzerinde etkisinin olmadığını analiz sonuçlarında ortaya çıkmaktadır(Tablo11).Eskiden erkeklerin daha yoğun ilgilendikleri spor artık cinsiyet kimliğinin etkisinde değildir diye düşünülebilir. Öncü E.(2007)'nin çalışmasında da çocukların cinsiyetleri ile tutumlar arasında anlamlı bir farklılık kaydedilmemiştir. Bu doğrultuda çalışmamız ile diğer çalışmalar arasında benzer sonuçlar kaydedilmiştir.

Son olarak ölçekten alınan puanlarla velilerin çocuklarını formda görme durumları arasında da anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır(Tablo 12).Bu sonuçlara velilerin çocukların formda olma durumlarını yakından takip etmemiş olmaları neden olmuş olabilir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç

Genç ebeveynlerin eğitim durumlarının da etkisi ile spor yaptıkları, çocuklarını da spora teşvik ettikleri ve çocuklarını başarılı bir spor davranışı için ödüllendirdiği belirlenmiş dolayısıyla ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu görülmüştür.

1. Tutumlar ile ebeveynlerin yaş grupları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0.01$). 20-30 yaş aralığındaki ebeveynler (%12) , 30-35 yaş aralığına (%36) , 35-40 yaş aralığına (%31) , 40 ve üstündekilere (%21) göre daha yüksek puanlar almışlardır.
2. Katılımcıların eğitim durumu ile tutumlar arasında yapılan analiz sonuçlarına göre tutumların eğitim durumuna göre farklılaştığı saptanmıştır ($p<0.01$). Lise düzeyinde eğitim alan bireyler (%24) en yüksek tutumları sergilemiştir.
3. Ebeveynlerin spor yapma durumunun tutumlara etkisi ele alındığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır($p<0.01$).Spor yaptığını belirten veliler(%26) yapmayanlara oranla daha olumlu tutum sergilemişlerdir.
4. Ailelerin çocukları ile beraber spor yapma durumları ile tutumları arasında yapılan analizler sonucunda anlamlı farklılıklar kaydedilmiştir($p<0.01$). Çocukları ile spor yapmadığını belirten katılımcılar(%75,6) yapanlara oranla daha yüksek puanlar almışlardır.
5. Yapılan istatistikler sonucunda tutumların, ailelerin çocuklarının spor gelişimini izleme değişkenine göre farklılık göstermiştir($p<0.01$). Çocuğunun spor gelişimini izlemediğini belirtenler (%35) daha yüksek puanlar almışlardır.
6. Ebeveynlerin çocuklarını spora teşvik etme durumları ile tutumlar arasındaki ilişki incelendiğinde analiz sonuçları tutumlar ile ailelerin çocuklarını spora teşvik etme durumu arasında anlamlı farklılık oluştuğunu göstermektedir($p<0.01$). Çocuklarını spora teşvik edenler (%87) etmeyenlere oranla daha olumlu tutumlar sergilemişlerdir.
7. Velilerin çocuklarını iyi yaptığı bir spor için ödüllendirme durumu ile tutumlar arasında analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır($p<0.01$).

Elde edilen veriler sonucunda çocuklarını iyi yaptığı bir spor için ödüllendirdiğini belirtenler (%86) daha yüksek puan almışlardır.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Ana- babalara yönelik bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmelidir.
- Türkiye'deki eğitim binalarında spor ve beden eğitimi dersleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
 - Okullarda belirlenen yetenekli öğrencilerin spor merkezlerine yönlendirilmesi için spor merkezleri ve okul arasına aracılık eden yeni birimler oluşturulmalıdır.
 - Okullarda çocukların fiziksel gelişimleri incelenmeli ve aile bilgilendirilmelidir.
 - Çocukların okullarda yapabilecekleri spor alanlarının çeşitliliği arttırılmalı ve tercihler sunulmalıdır.
 - Bayanların aktif olarak sporun içinde yer almasını sağlamak için anne-çocuk spor merkezleri kurulmalıdır.
 - Aileler çocukları ile beraber spor müsabakası izlemeli ve spor yapmalıdırlar.
 - Çocukların spora katılımları desteklenmeli, ödüllendirilmelidir.
 - Erken yaşta sporun önemi ile ilgili gençlik spor merkezleri seminer düzenlemelidir.
 - Çocuk spor merkezlerinin sayısı arttırılmalı ve ücretsiz hizmet verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aslan F. İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Spora Yönelmelerinde Ailenin, Beden Eğitimi Öğretmeni Ve Çevrenin Etkileri..Kocaeli Üniversitesi.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kocaeli.Yüksek Lisans Tezi. 2002.
- Bacanlı, H. Eğitim psikolojisi – gelişim ve öğrenme - . Nobel Yayın Dağıtım Ltd Şti, Ankara. 1999;190 s.
- Baysal, N. Down's sendromlu çocukların dil gelişimlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), Hacettepe Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Gelişimi Bölümü, Ankara. 1983.
- Beyer , E. Wörterbuch der sportwissenschaft.verlag karl hofmann. 1987.
- Bilir, Ş. Özürlü çocuklar ve eğitimleri. Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Bölümü. Ankara. 1986.
- Cogan K. D. and Vidmar, P. Sport psychology library: Gymnastics. Fitness Information Technology, Inc.,, USA. 2000; 197 p.
- Cohen C. Influence of parental beliefs on attitudes and exercise levels in middle school children [online], [cited 2005 Aug 30], Available from, URL: <http://dscholarship.lib.fsu.edu/undergrad/131> . 2005.
- Çıfci, İ. Normal Çocukları Bilgilendirmenin Normal Yaşıtlarına Yönelik Tutumlarına Etkisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- Fjørtoft, I. The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre- primary school. Early Childhood Education Journal, 29(2), 2001; 111-117.
- Gabbord, C. P. Lifelong motor development. Second ed. Brown and Benchmark Publishers, USA. 1996; 458 p.
- Gallahue, D. Understanding motor development in children. John Wiley And Sons. New York. 1982; 435 p.
- Gallahue, D. and Ozmun. J. C. Understanding motor development: Infants, childrens, adolescents, adults. C. Brown And Benchmark Publishers, Dubuque. 1995; 570 p.
- Gallahue, D.L. and Ozmun, J.G. Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults. 6th Ed. International Edition, McGraw-Hill Companies, New York. 2006; 524 p.
- Gander, J.M. and Gardiner, W.H.. Çocuk ve ergen gelişimi. (Çeviri: B. Onur) 4. baskı. İmge Kitabevi Yayınları, Ankara. 2001;618 s.

- Gökmen, H., Karagül, T. ve Aşçı. H. Psikomotor gelişim. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları: Ankara. 1995;139, 95 s.
- Güven, N. Süt çocuğunda motor gelişim. Çocuk gelişimi ve eğitimi el kitabı (Ed: Şule Bilir). Hacettepe Üniversitesi Yayınları, , Ankara. 1979; 24,34 s.
- Haris KW. Parental expectations of high school interscholastic athletic activities, Unpublished Doctoral Thesis Virginia, Virginia State University, 1999.
- Hasbrook C, Greendorfer S, McMullan J, Implications of Social Class Background on Female Adolescent Athletes and Nonathletes, in Sociology of Sport: Diverse Perspectives, (Eds.: Susan L.Greendorfer, Andrew Yiannakis), Leisure Press, West Point, N.Y.,1981; s.100-101.
- Haywood, K.M. and Getchell, N. Life span motor development. Fourth Edition, Human Kinetics, USA. 2005; 326 p.
- Hurlock, E.B. Child development. Altıncı Baskı. McGraw-Hill Book Comp., New York. 1978.
- Magill, R. A. Motor learning: Concepts and applications. Fourth Edition., Mayfield Publishing Company, California. 1991; 544 p.
- Neyzi, O. ve Ertuğrul, T. Y. Pediatri. Nobel Tıp Kitabevi. Ankara. 2002; 731 s,
- Öktem, F. Zeka gerilikleri. Ruh sağlığı ve hastalıkları.Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayınları No. 7. Ankara. 1981; 325-338.
- Öncü, E. Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları Ve Beklentileri. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi, 2007.
- Özer, D. ve Özer, K. Çocuklarda motor gelişim. Geliştirilmiş 2. Baskı. Nobel Yayın Evi, Ankara. 2002; 292 s.
- Payne, G.V and Isaacs, L. D. Human motor development. A life span approach.Second edition., Mayfield Publishing Company, California. 1991; 383 p.
- Payne, V.G. and Isaacs, L.D.. Human motor development: A life span approach.5th ed. McGraw-Hill. Boston. 2005; 497 p
- Sarı, S.Ç. Okul Öncesi Dönemde Hareket Gelişimi ve Eğitimi,Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 2005;Yıl: 6, Sayı: 62.
- Serarslan, Z. Spor Pazarlaması: Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Pazarlama Tekniklerinden Yararlanma. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstüsü İşletme Fakültesi Pazarlama Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1990.

- Senemoğlu, N. Gelişim öğrenme ve öğretim –kuramdan uygulamaya- Gazi Kitabevi Tic. Ltd. şti, Ankara. 2002; 598 s.
- Shaffer, S. Developmental psychology. Books/ Cole Publishing Company, USA. 1999; 641p.
- Smith, A. İnsan, Beyni ve Yaşamı, Çev. Ebcioğlu Nejat, İnkılap Kitabevi, Anka Ofset A.ř., İstanbul. 1986.
- Tanrıyeri, Y. İlköğretimi, II, III. Ve IV, V. Sınıflarında beden ve oyun eğitime verilen önem/The importance given to the physical education and games in the I, II, III IV and V classes of the primary schools. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi/Journal Of Physical Education And Sport Sciences, 2010;1(4).
- Yavuzer, H. Çocuk Eğitimi El Kitabı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 7 Basım, 1997.
- Yavuzer, H. Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 14. Basım, 1997.
- Yavuzer, H. Çocuk psikolojisi. 21. basım., Remzi Kitabevi, İstanbul. 2001;344 s.
- Yeşilyaprak, B. Gelişim ve öğrenme psikolojisi. Pegem Yayıncılık, Ankara. 2002;286 s.
- Yörükoğlu, A. Çocuk ruh sağlığı. Özgür Yayınları, İstanbul. 1996; 414 s.
- Zaichowsky, B. L. and Martinek, T. Growth and development. The child and physical activity. The C. U. Mosby Company, Saint Louis. 1980;147 s.

EKLER

EK 1

Sayın veliler,

Bu anketin amacı, sizlerin beden eğitimi derslerine (oyun etkinliği) yönelik tutumlarınızın araştırılmasıdır. Araştırma tamamen bilimsel bir amaca hitap etmektedir. Yanıtlayacağınız anket sadece araştırmacı tarafından kullanılacaktır. Şimdiden teşekkürler...

Tuğba Uysal Cantekin
Okul Öncesi Öğretmeni

1) Cinsiyetiniz?

- a) Bayan b) Bay

2) Yaş aralığınız?

- a) 20-30 b) 30-35 c) 35-40 d) 40 ve üstü

3) Eğitim durumunuz?

- a) İlkokul b)Ortaokul c)Lise d)Lisans e)Lisansüstü

4) Ailenizin gelir seviyesi?

- a)Yüksek b)Ortanın üstü c) Orta d)Ortanın altı e)Düşük

5) Çocuğunuzun cinsiyeti

- a) Kız b)Erkek

6) Çocuğunuzun öğretmeninin cinsiyeti?

- a) Bayan b) Bay

7) Çocuğunuz hangi kuruma gidiyor?

- a) özel okul b) devlet okulu

8) Çoğunuz bir spor kulübüne bağlı olarak spor yapıyor mu?

- a) Evet b) Hayır

9) Siz spor yapıyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır

10) Çocuğunuz her hafta kaç dakika beden eğitimi dersi (oyun etkinliği) yapıyor?

- a) Hiç yapmıyor b) 30 dk'dan az c) 30dk- 60dk arası d) 60dk- 90d

e)90dk ve üzeri

11) Çocuğunuz beden eğitimi dersini (oyun etkinliği) ne kadar enerjik bir şekilde geçiriyor?

a) Çok yüksek b) yüksek c) orta d) düşük e) çok düşük

12) Çocuğunuzla birlikte spor yapıyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

13) Çocuğunuzun formda olduğunu düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

14) Çocuğunuzun öğretmeni aktif mi, aktif bir yaşam tarzını destekliyor mu?

a) Evet b) Hayır

15) Çocuğunuzun spor gelişimini izliyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

16) Çocuğunuzu çok iyi yaptığı bir spor faaliyeti için ödüllendirir misiniz?

a) Evet b) Hayır

17) Spor yapan çocukların bedensel gelişimleri daha hızlı olur?

a) Evet b) Hayır

18) Çocuk sporları ile ilgili bilgi sahibi misiniz?

a) Evet b) Hayır

19) Erken yaşta çocuklar hangi spora gitmelidir?

a) Yüzme b) Jimnastik c) Dövüş sporları d) Futbol-Basketbol e)

Hiçbiri

20) Çocuğunuzu spora teşvik ediyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

21) Çocuklar kaç yaş aralığında spora başlamalıdır?

a) 3-6 b) 6-9 c) 9-12 d) 12 ve üstü

EK 2

TUTUM ÖLÇEĞİ

- 1) **Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam oyun etkinliğidir(beden eğitimi dersi).**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 2) **Çocuğumu oyun etkinliğinin(beden eğitimi dersi) önemi konusunda bilgilendiririm.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 3) **Çocuğumun güven duygusu oyun etkinliğinde(beden eğitimi dersi) daha çok gelişir.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 4) **Çocuğumu oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) aktivitelerine katılması yönünde cesaretlendiririm.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 5) **Oyun etkinliğinin(beden eğitimi dersi) çocuğuma hiçbir yararı yoktur.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 6) **Çocuğumla oyun etkinliği(beden eğitimi dersi)üzerine konuşurum.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 7) **Oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) çocukları yormaktan başka bir işe yaramaz.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 8) **Çocuğumun oyun etkinliği (beden eğitimi dersi)aktivitelerine katılmasından mutluluk duyarım.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 9) **Oyun etkinliği (beden eğitimi dersi)çocuğumu okula daha çok bağlar.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 10) **Oyun etkinliği (beden eğitimi dersi)çocuğumun kendisini ifade edebileceği en uygun derstir.**
 - a) Tamamen katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Kararsızım
 - d) Katılmıyorum
 - e) Hiç katılmıyorum
- 11) **Oyun etkinliği (beden eğitimi dersi)bana çok anlamsız geliyor.**

- a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 12) Bence oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) olmasa da olur.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 13) Oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) çocuğa ne kazandıracak ki?**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 14) Oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) asla küçümsemem.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 15) Oyun etkinliğinin(beden eğitimi dersi) boşa geçirilmiş zaman olduğunu düşünüyorum.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 16) Oyun etkinliği (beden eğitimi dersi) en az diğer dersler kadar önemlidir.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 17) Elimde olsa çocuğumun oyun etkinliğine (beden eğitimi dersi) girmesini engellerim.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 18) Çocuğumun okulda kendini özgür hissedeceği en uygun ortam oyun etkinliğidir(beden eğitimi dersi)..**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 19) Çocuğumun oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) ile ilgili ihtiyaçları benim için önemlidir.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 20) Oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) saçmalıktan başka bir şey değil.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum
- 21) Oyun etkinliği(beden eğitimi dersi) diğer derslerden ayrı tutmam.**
a) Tamamen katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum
e) Hiç katılmıyorum

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: TUĞBA UYSAL CANTEKİN

Doğum Yeri: Samsun / Çarşamba

Doğum Tarihi: 06/04/1987

Medeni Hali: Evli

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl):

- İlk, orta ve lise öğrenimini Samsun ili Çarşamba ilçesinde tamamladı.
- 2005 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde lisans eğitimine başladı.
- 2006 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümüne geçiş yaptı.
- 2009 yılında mezun oldu.
- 2011 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

- 2009 yılında Giresun İli Görele İlçesinde bulunan Hasan Ali Yücel İlköğretim Okuluna Okul Öncesi Öğretmeni olarak atandı.
- 2010 yılında Vezirköprü Mirza Çalışkan İlköğretim okuluna atandı.
- 2011 yılında Canik Fatih Orta Okuluna atandı halen aynı yerde görevine devam etmektedir.

E-posta: uysaltugba@gmail.com